

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: De krant van Daendels. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvljht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Nagekomen Berichten. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Ned. Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Adresveranderingen. — Financieele Berichten. — Mutatiestaat van 18 tot 25 Febr. 1931.

De krant van Daendels.

Iets over de Bataviasche Koloniale Courant van 1810-'11.

I.

In onze meer uitgebreide leerboeken en handleidingen over Nederlands Koloniale Geschiedenis, vindt men ook met een enkel woord de z.g. „Coloniaal Courant” genoemd, die met ingang van 1 Januari 1810 op last van den Gouverneur-Generaal Mr. Herman Willem Daendels, werd uitgegeven ten bewijze dat deze „revolutionnaire” de beteekenis der journalistieke pers begreep, haar uitingen dienstig wist te maken aan 'slands belangen, haar raadpleging algemeen ingang trachtte te doen vinden door dit eerste semi-officieele orgaan op 'slands kosten uit te geven.

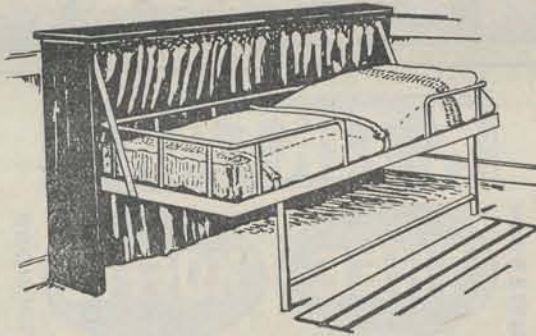
Het was dus eigenlijk een Staatscourant of -blad, met aanvulling van particuliere berichten, die het geheel eenigszins leesbaar moesten maken, hoewel ook Daendels nog niet „radicaal” en „democratisch” genoeg was om aan de vrije uiting van ieders meening die plaats te geven, welke haar toekomst ter onderrichting en voorlichting des volks. De artikelen, welke de censuur doorliet, konden slechts genade vinden en de secretaris van den Raad van Indië, met die censuur belast, zorgde wel, dat de jegens de regering eenigszins „gevoelig” gestelde stukken, niet voor plaatsing in aanmerking werden gebracht.

Trouwens, wie was er destijds nog bekwaam en zelfstandig genoeg, om ze te schrijven, den „Ijzeren Maarschalk” en donderenden Grooten Heer (Toewan Besar Goentoer) de tweeslachtigheid van zijn „verlicht despotisme” onder den neus te houden? Eerst jaren, neen decennia later, toen rasechte journalisten als Lion in zijn Bataviaasch Handelsblad, Nosse van de Soerabaaische Nieuwsbode en Roorda van Eysinga in de Javabode hun critiek op het koloniaal bestuur met verbanning beloofd zagen, althans de laatste twee, kreeg ook de Indische journalistiek zijn mannetjes met ruggegraat, die echter gispden om te verbeteren en op te bouwen en niet om steeds maar weer af te breken, zonder er iets beters voor in de plaats te stellen, gelijk thans zoovele schrijvers en politieke tinnegieters doen.

Doch wij zouden u wat vertellen van de krant van Daendels. Eigenlijk gezegd of historisch gewikt en gewogen, was de Bataviasche Koloniale Courant toch niet in alles de eerste Indische Courant. Reeds in 1744, hoewel anderhalve eeuw na de oudste Nederlandsche Courantes nouvelles, waagde Jan Erdman Jordens het, om in het land van Jan Compagnie een nieuwsblad te exploiteeren. Deze nieuwe uitgever was onderkoopman en adjunct-eerstgezworen klerk der Generale Secretarie, (schrikt niet van zulk een titelatuur, geachte lezers!), en meende onder het liberale bestuur van G.G. Baron van Imhoff wel kans van slagen te hebben, als hij een echt-Indische krant uitgaf, voor alle Nederlandsche onderdanen in Azië bestemd. Genoemde bewindsman verleende zijnerzijds ook gaarne het octrooi, voorloopig voor den tijd van drie jaren, maar beiden rekenden buitenden waard, in dit geval de Heeren

SIMONIS' BEDDENMAGAZIJN

GROENMARKT 34 - DEN HAAG
OUDSTE SPECIAALZAAK

SOLIDE
OPKLAPBEDDEN
MET KAST VANAF f32.—
GRATIS PLAATSEN
DIVANBEDDEN
VANAF f11.50 5595

XVIIen. Want niet zoodra waren de eerste nummers van de „Bataviase Nouvelles, en Politique Raisonnementen”, — aldus heette het blad —, van de pers gekomen en had de G.G. aan het Nederlandsch Opperbewind der V. O. C. in Den Haag, de noodige medewerking verzocht, of daar kwam heet van 't vuur al het verbod tot verdere uitgave van de Bataviasche courant met de volgende motiveering: „de wijl men van het drukken en uitgeven van de couranten te Batavia, tgeen nu sedert kort is gepractiseerd, al nadeelige gevolgen hier te lande heeft bespeurd, zoo zal UEd. aanstonds na de ontvangst dezer het drukken en uitgeven van die courant verbieden”.

Waarom dit verbod van de eerste Indische courant? We zullen de reden er van moeten zoeken in het angstvallig waken voor het monopolie der V. O. C. door de bewindhebbers, dat publiciteit uitsloot en geheimhouding tot stelregel koos, ook toen die uiterst gevaarlijk en misleidend werkte. Natuurlijk werd aan dit verbod aanstonds gevolg gegeven, zoodat Jordens zijn voor dien tijd flink opgezette uitgave reeds den zosten Juli moest staken, ofschoon het octrooi voor den tijd van drie jaren was verleend. Overigens valt niet vast te stellen uit de archivaalische bronnen der Koloniale geschiedenis, waarin de door de Heeren XVIIen bedoelde nadeelige gevolgen bestonden. Wel zijn er reeds in 1745 te Amsterdam nadrukken van deze oudste Indische couranten vervaardigd, waardoor men ook ten onzent meer algemeen op de hoogte der Indische toestanden en zaken werd gebracht, doch hierbij kan moeilijk van nadeelige gevolgen worden gesproken. Of het moest der Compagnie minder welgevallig geweest zijn?

Intusschen is er vóór 1810 toch nog een ander blad uitgegeven, t.w. het *Vendunieuws* en wel van 1776—1809, doch dit behelsde bijna uitsluitend veiligheidsuitslagen, handelsberichten, koopmansnieuws, commerciële ditjes en datjes. In breeden kring had men dus hier weinig aan en het scheen ook wel tot de regeringskringen doorgedrongen te zijn, dat de Nederlanders in Indië óók hun krant wenschten, die *politiek* en *ander nieuws* bevatte. Vooral, toen met de Fransche omwenteling zooveel in het oude Europa veranderde en ook in 't eigen vaderland de grondwetten als boomen verplant werden, het eene regeringscollege het andere verdrong of opvolgde en de mutaties in politicis dus niet van de licht waren, in zulk een bewogen tijd dan wilde men graag, al was het dan maar eenige malen in het jaar, door zijn krant voor- en ingelicht worden over den stand van zaken in het land zijner geboorte en omtrent de naties waarvan men een der zonen of dochteren was.

Aldus, door de algemeen gerezen behoefte des volks en door het initiatief van een doortastend en vooruitstrevend man als Daendels, kreeg Indië zijn krant, de eerste, semi-officieele nieuwstijding,

ALLE INLICHTINGEN GRATIS!

VRAAGT WONINGGIDS!

VESTIGT U TE HILVERSUM!

„OLTHOFF'S LANDG- & WONINGBUREAU”
LANGESTRAAT 67 TEL. 1763

5295

Leden van „Oost en West”.

Het aangewezen adres voor 1e kwaliteit **Melk en Melkproducten** is de N.V. Melkinrichting „DE NIEUWE LANDBOUW” 5443
DEN HAAG: SCHEVENINGEN:
N.W. Buitensingel 50 Wassenaarschestr. 127
Telefoon 333855. Telefoon 550363.

RESTAURANT EN PENSION BAZARSTRAAT 17-19 DEN HAAG
Het huis voor goed en goedkoop eten
Lunch, Diner en à la Carte
H. WEILEMANN, v/h Chef-Kok „KEMPINSKI”

5419

P. G. C. HAJENIUS
OPGERICHT 1826 5467
AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE
Rokin 92/96 Noordeinde 64
SIGAREN
SIGARETTEN, TABAK

Instituut **H**ommes
nternaat **H**oogezand
Ind. jongens **H**olland
VRAAGT GRATIS PROSPECTUS

5350

LOUIS KORIJN & Co.

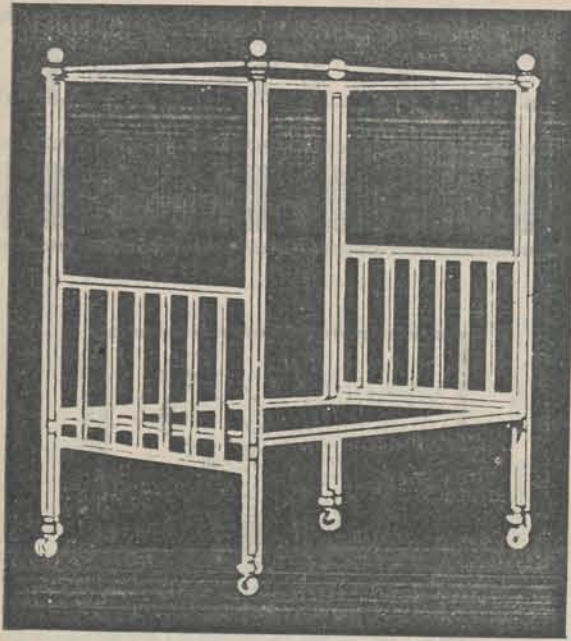
Anno 1880 5516
Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Heerengracht 418
Bijkantoor: 's-GRAVENHAGE, Mauritskade 1
Telefoon 115960 (3 lijnen)
Haagsche Beurs, Telefoon 110616

EFFECTEN - COUPONS

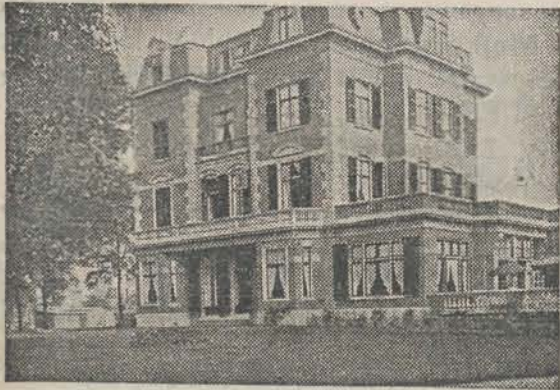
WESSELING & Co.

ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)
TELEF. 2092 5635

HET IDEALE TROPENLEDIKANT
 voor allen, die naar Indië vertrekken! Prijs vanaf f 21.50
Fa. J. F. HENDRIKS
 GEDEMPTE BURGWAL 65 5042
 DEN HAAG - TELEFOON No. 110786
 Aanbevolen adres door „Oost en West”

— HERSTELLINGSOORD —
„Huize Maria Emalia Dorrepaal”
 gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5549

Pension van Bijsterveld
 Speciaal adres voor eerste klasse Familiën.
 Bezuidenhout 48—50 — Den Haag
 Chique appartementen met koud en warm stroomend water
 Prima keuken — Privé Badkamers
 Telefoon 771577 5613

Groote sorteering:
LEDIKANTEN
MATRASSEN
KARPETTEN
LINOLEUM enz.
 en voor de Tropen o.a.
LEDIKANTEN met BALDAKIJK
 Tule voor KLAMBOES - Kleurrijke Gordijnstoffen
 Alleen prima kwaliteiten — Lage prijzen
 Den Haag
 In de Jan Hendrikstraat 5149

Iedere dwaas kan duizend gulden besparen, maar er is een verstandig man voor noodig om vijf cent te besparen. (De Zakenwereld.)

LEIDEN

N.V. „MEUBELKUNST”
 MODERNE WONINGINRICHTINGEN
 „Indanthren” Meubel- en Gordijnstoffen
 Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabriek. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
 Toonkamers: 5484
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

GRONINGEN

K. TIKTAK'S
 AMSTERDAM GRONINGEN
 THEE KOFFIE
 OPGERICHT 1870
DANKT SUCCES AAN PRIMA KWALITEIT 5392

N.V. Bemiddelings-Kantoor
 Directeur R. VOS Sr.
 Z.Z. Vischmarkt 14a. — Tel. 624.
 Woningbureau 5395
 Assurantiekantoor
 Adviezen
 Informatiën
 Vraagt gratis toezending Woninggids

KAWEE'TJES
LEIDEN
Kapok- en Matrassenfabriek „KLEINE”
LEIDEN — Stationsweg 47a
 Levering van Matrassen, Ledikanten enz. ook in huur, per dag, per week, per maand of langer. 5246

LEIDSCHE HOEDENFABRIEK
 FOLQUINUS J. M. DAMAVE LEIDEN
 HOOG WOERD III
 DAMESHOEDEN VOOR ELKEN LEEFTIJD EN PASVORM
 Tevens reparatiën 5027

AMERSFOORT
Stoomwasscherij „DE HOOP”
 (GEBR. NIEUWLAND) 5300
 Tel. no. 170. AMERSFOORT.
 Beveelt zich beleefd aan bij Indische Familien.

Industrie- en Huishoudschool, Amersfoort
 Opleiding tot Huishoudkundige. Duur der opleiding 2 j. Leertijd 17 jaar. Opleiding tot leerares bij het N. O. (Akte N VII, N VIII, N XVII, N XVIII. Schoolgeld extern f 150.—, intern f 1000.— (schoolgeld inbegrepen). 5629
 De Directrice, C. J. TEN BOSCH.

ARNHEM
GESCHER & KEMPER
 Ketelstraat 36 ARNHEM Telefoon 25601
Complete Meubileering 5322
HEEMSTED

Stoom- Wasch- en Strijkinrichting
G. A. RHEE Jr. 5003
 Bleekersvaartweg 55, Heemstede, - Tel. 28201

UTRECHT
G. v. d. MEER Jr., Bontwerker,
 OUDKERKHOF 43 — TEL. 1128 — UTRECHT
Specialiteit in PELTERIJEN 5564
 Het van ouds bekende adres voor prima kwaliteiten.

AMSTERDAM
Kunsthandel JACQUES AA
 Vijzelstraat 105. — Telefoon 30798. — Amsterdam.
 Origineele Schilderstukken, Etsen, Pastels, van bekende Meesters, w.o. Hobbe Smith—Garf, Versteeg, Martin Monnikendam etc. — Vakkundige, gratis verpakking voor de tropen. 5525

- Verhuur-Inrichting van Luxe Fiat Automobielen -
 — 22660 Telefoonnummers 22669 —
 Speciaal adres voor Toer- en Trouwwerk.
 Garages: Albert Cuyppstraat 33—35 en Weesperplein 18. 5489
AMSTERDAM
 Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”.

Complete Meubileering
Arnold Houtschilt
Singel 283 - Amsterdam 5633

Keukenart. Haarden *Sinds 1826*
DAKE
 DAMRAK-KAALVEERSTR. AMSTERDAM 5423

Hotel-Restaurant „Terminus”
 Warmoesstraat 111, Amsterdam C. Tel. 41836
 50 kamers met stroomend koud en warm water. — Centrale verwarming. 5557

met regeeringspublicaties, scheepvaartberichten, handelsnieuws, advertenties van commerciële en particulieren aard. Die krant verdrong dus het vendu-nieuws.

In zijn officiële publicatie, verschenen in 1814 onder den titel van „Staat der Nederlandsche Oost-indische Bezittingen onder het bestuur van den G.G. Herman Willem Daendels, Ridder, Luitenant-Generaal in de jaren 1808—1811,” vertelt deze bewindsman namelijk over het motief en de wordings-geschiedenis van zijn krant de volgende zeer merkwaardige bijzonderheden, die wel eens in breder kring bekend mogen worden:

„Op den 22 November 1809 is, op mijne voordracht, een nieuw reglement voor 's-Lands-Drukkerij vastgesteld. Bij het zelve zijn het getal en de bezoldigingen van de daartoe benodigde bedienden geregeld. Voorts werd, in plaats van het eenigste nieuwsblad, dat op het eiland Java werd uitgegeven en den naam droeg van *Vendu-nieuws*, de uitgave van een weekblad onder den titel van *Coloniale Courant* ingevoerd (? Het blad is echter verschenen onder den naam van *Bataviasche Koloniale Courant*. H.). Behalve om aan de inwoners het genoegen te verschaffen, van alle nieuwstijdingen te kunnen lezen, zoo was het doel van de uitgave dier courant, om al de handelingen van het *Generaal-Gouvernement*, voor zooverre dezelve van algemeen belang waren, alsmede den staat der finantie en het gebruik der geldmiddelen openlijk kenbaar te maken, opdat alzoo aan eenen iegenlijk gelegenheid zou gegeven worden, om den staat der zaken na te gaan en de groote veranderingen, welke in het bestuur en de directie waren ingevoerd, te leeren kennen en wegens derzelve heilzame bedoelingen en uitwerksels volkomen overtuigd te worden.”

Daendels had dus zoowel politieke scholing der massa als propaganda voor zijn regeeringsbeleid op het oog gehad met de uitgave van zijn krant.

Hier is de man aan 't woord, die het beginsel der Fransche revolutie: „Alle menschen worden vrijgeboren en hebben gelijke rechten”, verzoende met zijn despotisme, toen hij „uitgerevolutioneerd” was en die anderszins den vereischten tact miste en gebrek aan diplomatieke talenten toonde, toen het „het ceremonieel en de etiquette” afschafte en de op dit punt zeer teere gevoelens der Indische vorsten krenkte door te decreteren, dat de regeeringsverteenwoordigers zich voortaan, evenals de vorsten, een vergulden pajong moesten laten nadragen en die ook thans de openbaarheid niet verder toeliet dan voorzoover het de regeering goed dacht. Diezelfde slag-om-den-arm-politiek merken we nog in diverse maatregelen van Daendels op, bijvoorbeeld in zijn financiële politiek, toen het Probolingopapier den geldkoers baasceerde en hij de kans kreeg

SCHRÖDERGROENMARKT DEN HAAG
TELEFOON 1-1-6-1-7-3 5506**COMPLETE SLAAPKAMER-
AMEUBLEMENTEN**IN MASSIEF EIKEN EN
GEPOLITOERDE HOUTSOORTENONZE GORDIJNENAFDEELING BRENGT:
GEHEEL NIEUWE SORTERING
MARQUISSETTE - VOILE - FILET
ETAMINE - ALLOVERNETTCRETONNE
WASCHBARE VLOERKLEEDEN
REIS- EN AUTOPLAIDS

om door hem geleende 50-duizend rijksdaalders in dit minderwaardige papier terug te betalen, toen hij het Staatsrijstmonopolie misbruikte, door de gedwongen leveranties aan de regering weer met winst aan particulieren te doen verkoopen, de verpachting der opiumkitten sanctioneerde, het geld der Weeskamers en Banken van Leening inruilde voor papier van het soort als boven, de verplichte koffiëaanplant uitbreidde van 27 tot 72 miljoen pikols en de heerendiensten zoodanig verzwaaarde, dat zij nimmer zoo zwaar zijn geweest als juist onder Daendels!

Maar, aan den anderen kant was hij de held, die geen gevaar vreesde, door geen tegenslag werd ontmoedigd, altijd doorzette en middelen vond, om zijn doel te bereiken. Zoo ook bij de stichting van zijn krant. Hij vertelt er weer dit van, om te bewijzen dat hij ook den „uitgever" kon spelen. „Het gebrek aan drukletteren op het eiland Java, heeft deze onderneming wel moeielijk gemaakt, doch door den opkoop van alle letters, welke te verkrijgen waren, werd de drukkerij genoegzaam voorzien. En bedrieg ik mij niet, dan heeft deze courant zeer veel toegebracht, om de nieuwe inrigtingen de algemeene goedkeuring te doen wegdragen, en wegens de rechtvaardigheid van het Gouvernement de diepste indrukken te verspreiden; iets, waar aan te voren, toen men integendeel, alle middelen in het werk stelde, om den waren staat der zaken te verduisteren, in het geheel niet gedacht werd." Deze laatste conclusie riekt ons te veel naar een apologie, die niet geheel past bij de opgemelde inconsequenties van tyrannie enerzijds en „democratie" anderzijds, noch bij de beschuldiging der onderdanen bij Daendels' vertrek: „hebzucht, wreedheid en ongeschiktheid" of bij de ontslagverleening door Napoleon „uit bezorgdheid voor de kolonie" en overdracht aan zijn opvolger „binnen 24 uur na diens aankomst!"

Doch het is hier niet de plaats, om den persoon Daendels en zijn Indische gouvernement te beoordeelen en wij zullen liever nog iets meedeelen uit zijn „Reglement nopens de directie en administratie van 's Lands-Drukkerij", tevens regelende de kosten, inhoud en verschijning der Bat. Kol. Courant. Achtereenvolgens werkten de volgende Titularissen daaraan mede met opgave der aan hun verleende jaarwedden: een baas — 1200 rijksd.; een boekhouder — 1000 dito; een meesterknecht — 600 dito; drie zettters à 300 dito; drie zettters à 300 dito; een zetter — 240 dito; drie drukkers à 300 dito; drie drukkers à 240 dito; een drukker 180 dito; twee loopers of rondbrengers à 120 dito. Dit personeel, rechtstreeks ondergeschikt aan den Secretaris der Hooge Regeering, zorgde dus voor de technische uitvoering van het blad, dat als weekblad in groot kwarto-formaat uit vier bladzijden buiten het meestal toegevoegde bijvoegsel bestond en dat verscheen onder den naam van „Bataviasche Koloniale Courant", aan

het hoofd voorzien met 's Konings wapen, en afgedrukt in twee colommen." De acten, welke namens het Gouvernement in deze courant opgenomen werden, moesten beschouwd worden als officieele staatsstukken. De redactie was verplicht deze vóór alle andere stukken op te nemen en eerst daarna de nieuwstijdingen, „die consecutive inkomen, waarbij (zij harerzijds) voegen zal, zoodanige aankondigingen en berichten als waartoe (zij) stoffe mogt vinden, voor zoo ver de overblijvende ruimte van de Courant dit zal permitteeren." Deze bepaling stempelde haar dus gedeeltelijk tot *Indische Staatscourant*. De volgorde moest zijn „inkomende advertenties", acten en andere publieke stukken van het gouvernement, redactioneele mededeelingen, doch kon desverreichte gewijzigd worden, als maar steeds de tweede rubriek den voorrang kreeg.

Was er gebrek aan ruimte, dan kon een vervolg op de nummers gegeven worden, dat later „bijvoegsel" heette, „of de stukken, die het minste presseren, blijven liggen tot de volgende week terwijl de regeeringspublicaties, van rangnummers voorzien, in die volgorde opgenomen moesten worden."

De redacteur mocht zich de noodige vrijheid voorbehouden wijzigingen te brengen in spelling en stijl van die advertenties en andere annonces, vanwege particulieren, ambtenaren en colleges hem ter plaatsing aangeboden, „wanneer dezelve stuitende, of zonder samenhang mogt zijn, ten einde door de publieke sanctie welke aan de Courant gegeven wordt, ook daaromtrent meer eenparigheid in te voeren." De Courant zou des Vrijdags moeten verschijnen en één dag voor haar verschijning ter goedkeuring voorgelegd worden aan den G.G. of deszelfs gecommiteerde, die dus de censuur toepaste.

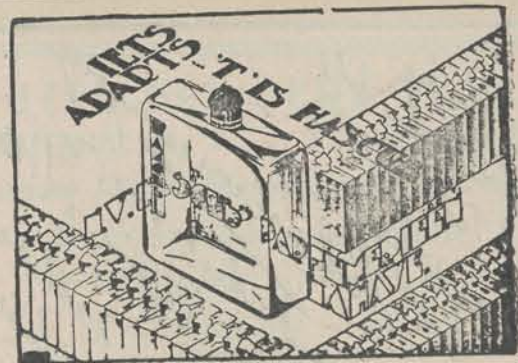
En wat kostte deze courant destijds voor het publiek, dat haar doorgaans taaien inhoud wenschte te verwerken, vraagt ge wellicht?

Heel wat meer dan u thans uw tienvoudig grotere krant, inclusief haar bijlagen, premies, enz., enz. kost. Immers art. 10 van het bovenbedoelde reglement luidde: „Gemelde Courant zal voor een ieder verkrijgbaar wezen, en aan elk een worden rondgebracht tegen *twintig Rijksdaalders 's jaars*, en met het intrede van ieder jaar vooruit moeten worden betaald, zullende de aan de geenen die intusschen overlijden of vertrekken dan wel de bezorging van de Courant opzeggen, geen restitutie toegestaan van het opgemelde betaalde geschieden." Een Abonnement, vóór Juli genomen, werd berekend voor een vol jaar, na Juli voor een half. De redacteur moest het nemen van abonnementen zooveel mogelijk bevorderen, mede uit eigen belang, daar zijn salaris of loon bestond uit 40% van de netto-opbrengst der courant en dus op- en neerging met den bloei van het bedrijf.

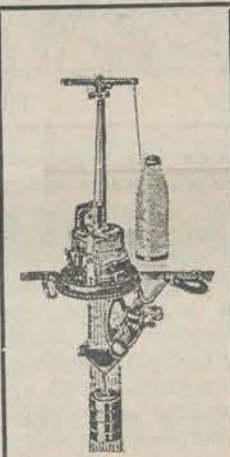
Zoals wij reeds zeiden, oefende de Secretaris der Regeering de censuur uit, zoowel op advertenties als artikelen, die hem door den „baas-drukker" moesten worden gepresenteerd en niet dan met zijn consigne „fiat drukken" voorzien, mochten worden afgedrukt. Wat er iets aanstootelijks, ergerlijks of bedenkelijks in de hem ter teekening overgelegde stukken, dan moest hij daarvan rapport doen aan den G.G. Of de zaak tot in de hoogste regionen dus ook serieus werd behandeld! Vooral bij het censureren van af te drukken catalogi der te verkopen boeken, moest hij met de uiterste omzichtigheid te werk gaan, want op boeken was de censuur in Indië nog altijd angstvallig streng. Men bedenke ook, dat het de fel becriteerde Daendels was, die te zijner bescherming en verdediging in deze minder „verlicht" regeerde dan als hij zich zelf placht voor te stellen. De advertenties moesten verder des Dinsdagavonds reeds ter drukkerij zijn, want het drukken ging destijds nog uiterst langzaam. Kwamen ze na dien tijd, dan bleven ze voor het eerstvolgend Vrijdagnummer liggen.

Maar duur dat die advertenties waren! Eerstens moesten die, door particulieren ter opname aangeboden, geschreven zijn op gezegeld papier van 12 stuivers, terwijl de regelprijs één rijksdaalder in papiergeld bedroeg, met recht op viermaal plaatsing... als er ruimte voor was. Voor advertenties, waarin vaste goederen te koop werden aangeboden, was het tarief eenigszins gewijzigd, nl. 40 rijksdaalders in papier op credit voor elk perceel, dat een geschatte waarde had van 20000 rijksd. en meer, 20 rijksdaalders dito voor een perceel van 5000 rijksd. en meer tot 20000 rijksd., 15 rijksdaalders dito, voor een perceel ter waarde van 1000—5000 rijksd. en 5 rijksdaalders dito, voor perceelen met een waarde tot 1000 rijksd. Natuurlijk was het zegelgeld pro rata, nl. successievelijk in volgorde als voren, 2 rijksd., 1 rijksd. en 24 stuivers. De betaling der advertenties moest bij plaatsing geschieden.

Ook konden particulieren en genootschappen andere drukwerken bij de landsdrukkerij van Daendels ter perse doen leggen. Vooral ten aanzien van de uitgaven van het *Bataviasche Genootschap*, dat twee jaar geleden zoo luisterrijk zijn 150-jarig bestaan herdacht, had het regeeringsinstituut blijkens art. 17 de beste voornemens: „Mede zullen ter drukperse gratis gedrukt worden de *verhandelingen en andere geschriften*, die het *Bataviasche Genootschap* van tijd tot tijd in het licht mogt geven, mits de ma-

5606

Weet U dat onze Rondbreimachines „Hollandia" in Indië zeer veel gevraagd worden? Reden daarvan is, dat men zelf de mooiste en duurzaamste kleding, ook kousen en sokken kan vervaardigen. Voor Indië hebben wij eene speciale, fijne cylinder laten vervaardigen, waarover wij de grootste tevredenheids betuigingen mochten ontvangen. Dames welke eerlang naar Indië terugkeeren, verzuimen vooral niet, vooraf deze machine aan te schaffen. Wij geven U geheel gratis les aan huis. Vraagt vrijblijvend inlichtingen, 5592

Breimachinehandel
„HOLLANDIA"
Lange Nieuwstr. 77, Utrecht

**KLEEDING
MEUBELN
TAPVTEN enz.**

in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling

DE **Centrale
Warenmagazijnen**
N.Z. VOORBURGWAL 312 - AMSTERDAM

Verbindingen te Den Haag - Rotterdam - Utrecht
— Levering door geheel Nederland — 5579

**Stookt „WALES" ANTHRACIET
„ABERPERGWM"**

Afm. 20/30 m.M. . . f 2.75 p. H.L.
„ 30/45 m.M. . . f 3.— p. H.L.
Vraagt prijsopgave. 5052

1e kwal. Duitse Giet- en Brechcokes.
Fa. Klinkenberg & Co.'s Kolenhandel
Tel. 12133 Westerdijk 54-56 Tel. 12133
UTRECHT

Japon- of Mantelstoffen nodig?

Alleen bij: 5257

S. J. DE GROOT
Wagenstraat 48a - Telef. 115177
Hobbemastraat 47 - Telef. 331601
DEN HAAG

WAAROM??

gaat U Uw welverdiend verlof doorbrengen in **ongezellige, onvrije en meestal dure** gemeubileerde woningen, terwijl wij U **compleet naar Uw eigen smaak en billijk** installeren en bij Uw vertrek binnen 12 maanden Uw meubilair weer voor **tweederden** ($\frac{2}{3}$) van den koop prijs terug nemen. 5622

Verkoophuis

101 GROOT HERTOGINNELAAN 101 - DEN HAAG

F. J. POT, Dir.

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUXBEËEDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMANBEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5415

den Haag
Kasfoulaan 26
Tel. 11 4574
Haagse Schoolvereeniging
Opleidingschool voor
Nyan, Eryun. & H. H. S.
Moderne methodes
Kleine klassen
J. H. H. H.

5139

terialen die daartoe door den Lande verstrekt worden, betalende." Ook particulieren konden enig werk of brochure op de drukkerij ter perse doen leggen, waarvan de kosten der uitgave natuurlijk door hen zelf moesten gedragen worden naar een tarief, door den Secretaris van de regering nader vast te stellen en met een toeslag van eenige procenten ten voordeele van den meester „ter drukkerij" of van een of andere liefdadige instelling.

De andere bepalingen van het reglement, de algemeene boekhouding en comptabiliteit der landsdrukkerij regelende, kunnen we hier verder onbesproken laten, en het voorgaande moge voldoende geacht worden, om eenige indrukken te geven van en inzicht bij te brengen omtrent dit eerste Oost-Indische Krantenbedrijf. A. H.

Van Week tot Week.

Van Maandag 16 tot Zondag 22 Februari.

Den 18den dezer werd te Bandoeng een buitengewone vergadering gehouden van den Raad van Gedelegeerden van het V(erbond v. V(erenigingen) v. L(andsdienaren) ter bespreking van een eventueel te ondernemen actie tegen de dreigende salaris-vermindering.

Zulk een actie zou niet getuigen van een diep besef, dat, wanneer een schip in nood verkeert, het in de eerste plaats de staf is, die bereid behoort te zijn alle zulke offers te brengen als door den gezagvoerder noodzakelijk worden geoordeeld.

De noodlanding, welke Schott genoodzaakt was op weg van Palembang naar Pakan Baroe bij Pedalawan te maken, blijkt te zijn veroorzaakt zoowel door de onmogelijkheid om zich te oriënteren in verband met de zeer zware regenbuien als ook door het afslaan van den rechtermotor. De noodlanding is uitgevoerd op een grasveldje van 20 bij 40 M., hetgeen een schitterende prestatie mag worden genoemd. Het toestel wordt te Bandoeng gerepareerd.

De Volksraad nam na eenige discussie zonder hoofdlijke stemming de overige resterende aanvullingsbegrotingen voor het jaar 1931 aan, met uitzondering van de tweede aanvullingsbegroting voor het dienstjaar 1931 voor de afd. Oorlog, welke inhield de mogelijkheid den chef der eerste afd. v. h. dep. v. oorlog tot kolonel te bevorderen, waartoe tevens een ontwerpordonnantie was ingediend. Deze aanvullingsbegroting werd met 24 tegen 20 stemmen verworpen, waarna de regering de ontwerpordonnantie terugnam om in de zitting van den Volksraad in de maand April 1931 eventueel een nieuwe regeling voor te stellen, welke dan overeenkomstig den wensch van den Volksraad incidentieel voor een keer en niet definitief, zooals oorspronkelijk bedoeld was, geldend zal zijn.

Naar verluidt raamde de inspectie der belastingen dat de opbrengst van de vennootschapbelasting ter Oostkust van Sumatra dit jaar zal terugloopen van acht tot twee miljoen gulden.

Te Washington is op 12 dezer een „hearing" gehouden door F. X. A. Eble, commissaris voor douanezaken, naar aanleiding van een protest der tabakplanters in Connecticut tegen den vrijen invoer van Sumatra-tabak in de Vereenigde Staten. Gelijk men weet, verbiedt de Hawley-Smooth tariefwet den invoer van goederen, welke gemaakt zijn door arbeid van gevangenen en dwangarbeid, welk verbod op 1 Januari 1932 van kracht zal worden. Bij deze „hearing" hebben nu de Amerikaansche planters en ook de vertegenwoordigers van de American Federation of Labor aangevoerd, dat het op Sumatra gebruikelijke systeem van contractarbeid (indentured labor) in wezen gelijk is aan arbeid van gevangenen of gedeporteerden (convict labor) en dat daarom de desbetreffende artikelen on-

middelrijk van den invoer in de Ver. Staten moeten worden uitgesloten. Flynn, vertegenwoordiger van de federatie, zeide nog dat hij inlichtingen uit Indië heeft ontvangen, volgens welke er 10 jaar noodig zal zijn om het arbeidssysteem te wijzigen.

Dit geeft weder een voorbeeld van de verstrekkende, de welvaart van een land bedreigende gevolgen, die een, voor partij-politieke doeleinden gelanceerd lasterpraatje hebben kan.

Reuter seinde uit Londen: De minister van koloniën heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat de regering in beginsel haar goedkeuring heeft gehecht aan de plannen der regeringen van de Gefeederde Maleische Staten en Nigeria om een wettelijke regeling van productie en export van tin in het leven te roepen, zulks met ingang van Maart. Deze goedkeuring van de Engelsche regering is echter gegeven op voorwaarde, dat de details van de internationale regeling zooals deze na de onderhandelingen met vertegenwoordigers van de regeringen van Nederlandsch-Indië en Bolivia zullen worden vastgesteld nog aan de Engelsche regering worden voorgelegd. De toepassing van het restrictieplan moet worden gecontroleerd door een commissie van vertegenwoordigers der vier betrokken regeringen en de belangen van consumenten mogen niet geschaad worden door overdreven prijsverhoogingen.

Bandjirs hebben in het Moeara Laboersche groote schade aangericht. In de plaats zelf zijn 20 huizen weggespoeld. De in aanbouw zijnde politiekazerne en passarloosden leden ernstige schade. Vijf personen zijn omgekomen, drie worden er gemist. De bevolking vluchtte uit het lage gedeelte, dat 1½ M. onder water staat. De groote weg is op 4 plaatsen over een afstand van 20 K.M. weggeslagen. De telefoon is gestoord. Verkeersstremmingen worden ook gemeld uit Batong Hari en Painan.

Een groote brand verwoestte Vrijdagnacht te Kisaran 30 kedehs en 2 passarloosden. Tal van personen zijn, van brandstichting verdacht, één terwijl hij daarmee bezig was, gearresteerd. De schade wordt geraamd op f200.000, waarvan f150.000 verzekerd.

Berichtgeving hooftzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Zendingstentoonstelling.

Had van 2 tot 5 dezer in „De Dageraad", Assendelftstraat te 's-Gravenhage, een kleine, interessante Zendingstentoonstelling plaats, uitgaande van Wijk VI der Nederl. Herv. Gemeente, en betrekking hebbend op het maatschappelijk en godsdienstig leven der bevolking van Nieuw-Guinea, Zuid-Oost Celebes en Java, alsook van Nederl. West-Indië, een dergelijke expositie, doch op veel grooter schaal, vertegenwoordigende meerdere zendingengebieden, werd j.l. Maandag 23 dezer des namiddags om 4 uur, geopend in de Eerste Christelijke Hoogere Burgerschool, Populierstraat 109, Den Haag, waarbij de Heeren Ds. A. A. Straatsma en Ds. P. Nomes, het woord hebben gevoerd.

In de ruime gymnastiekzaal dier school zijn langs de wanden en op lange tafels talloze bezienswaardigheden tentoongesteld, waaronder, zooals wel van zelf spreekt, ook zeer fraaie exemplaren van volkskunst te zien zijn. Heeren Zendingelingen, die ter plaatse gearbeid hebben, zijn er altijd aanwezig om alle mogelijke inlichtingen te geven. Het is zeker zeer lofwaardig, dat naast het grootsche werk der zending ook op Medisch en onderwijsgebied, dat zich steeds uitbreidt, alsmede op dat van Bijbelvertaling in de meest verschillende, inheemsche talen, de aandacht der bezoekers gevestigd wordt op het bewonderenswaardige kunsthandwerk der inboorlingen. Van bijna alle eilanden en streken vindt men er kunstarbeid, de meest verschillende technieken, vertegenwoordigend, zoowel wat betreft weef- en batikunst, als metaalbewerking, vlecht- en houtsnijwerk, enz.

Om een en ander van de Dajaks te toonen werd de hulp ingeroepen van Boeatan, die daartoe gaarne eenige harer schatten in bruikleen afstond.

Ook hun, die in de Kunstuitingen der onderscheiden inboorlingen ginds belangstellen, kunnen wij een bezoek aan deze zeldzame tentoonstelling ten zeerste aanbevelen. Men haaste zich echter, want de zaal kan natuurlijk niet lang aan haar gewone onderwijs-doel onttrokken worden. De expositie is ook des avonds van 8-10 uur geopend. Overdag zal zij voornamelijk door leerlingen van verschillende scholen bezocht worden, wat echter niet wegneemt, dat ook dan leden van „Oost en West" er welkom zullen zijn.

Het volgende, ons toegezonden artikel, sluit zich, uit ons oogpunt¹⁾ en, naar wij hopen, ook uit dat der exposanten, hierbij aan:

Waar zult gij Uw verlof doorbrengen?

Natuurlijk op de Veluwe!
Beschikbaar compleet gemeubileerde vrije
LANDHUISJES, 5059
met alle comfort en gemak. — Inlichtingen
Landgoed „REFUGIUM", Elspeet. Tel. 3.

Zending en Volkskunst op Noord Nieuw-Guinee.

In de laatste September-aflevering van het maandschrift „Onze Aarde" gaven wij een korte beschrijving van de Sentaniërs op Noord Nieuw Guinee, van enkele hunner gebruiken en gewoonten, en van hun wel is waar primitieve, maar toch stijlvolle volkskunst. Wij eindigden ons artikel:

„Trouwens men zie de à-jour gesneden palen van een voormalige hoofdenwoning op pag. 339. Ook dit is primitieve Sentani-kunst; maar kunst, die bij tactvolle leiding en met eenig gevoel van pieteit voor oude cultuur gansch niet behoeft ten gronde te gaan. Evenmin als de prachtig ontworpen spiraal-ornamenten, die we nog aantreffen op bamboekokers, kalkkalebasen en grafkleedjes van geklopte boombast (zie de grafkleedjes voorgesteld op de gekleurde plaat, eveneens behorende tot de bovengenoemde verzameling van prof. J. C. van Eerde).

„Men heeft thans voorzichtig en geleidelijk aan, de cultureele ontwikkeling van den Sentaniër ter hand genomen. Laten wij voor hem hopen, dat zij, die hun schouders onder deze moeilijke taak hebben gezet, weten te voorkomen, dat de goddelijke vonk, die hem reeds in zijn primitief bestaan een aangeboren gevoel voor het schoone gaf, gedurende het thans volgende beschavingsproces niet worde uitgedoofd."

Een wensch, waarop intusschen het antwoord al gegeven was. Want korten tijd daarna lezen wij in het Nederlandsch Zendingsblad Febr. 1930 pg. 26:

„Nu heeft er zich ongeveer vier maanden geleden in het grootste dorp, Ifar, een merkwaardig voorval afgespeeld. De bewoners bleken, toen de zending Schneider er op bezoek kwam een groote menigte heidensche voorwerpen, vooral zulke, die bij hun heidensche dansen gebruikt worden, te hebben verzameld, om zich daarvan te ontdoen. Hoewel zij door den zending geweest werden op de moeilijkheden, waarin hen dat kon brengen en op het onverplichte van deze daad, bleven zij bij hun plan en de heele hoeveelheid, met uitzondering van een paar voorwerpen, die bijzondere ethnologische beteekenis hadden, is verbrand. (Curs. van ons. J. C. L.)

Intusschen is het niet bij deze eene kampoeng gebleven, want in de volgende alinea lezen wij:

„En nu bij zijn laatste tournee is hetzelfde ook in twee andere dorpen, Asee en Dojo, gebeurd. Een van de meest beteekenisvolle bij-omstandigheden is, dat hierbij de oude mannen de drijvende kracht vormden, in tegenstelling met wat gewoonlijk bij dergelijke gebeurtenissen gezien wordt." (Curs. van ons. J. C. L.)

Een erkenning dus van hetgeen trouwens reeds bekend was, dat dergelijke gebeurtenissen al reeds meer op Noord Nieuw Guinee hadden plaats gehad.

Van een en ander geeft de heer Schneider zelf een verslag in de November-aflevering 1930 van „Het Penningske". Op pg. 2 doet hij een verhaal van zijn aankomst te Ifar, waar hij al dadelijk aan het uiterlijk van de lieden wat gewaar wordt: „ook de goeroe zag er stralend uit". En dan volgt de beschrijving van de reeds hier boven genoemde verbranding van veel, dat tot de typisch-mooi bewerkte gebruiksvoorwerpen van deze menschen behoort. Een en ander geeft tenslotte den heer Schneider de vermaning in den mond: „Nu zegt ge, daar ge al deze dingen hebt verbrand: „Wij zijn in Gods oog goede menschen. „Maar als Gods Woord tot uwe harten gaat spreken, dan zult ge leeren inzien, dat ge nog lang geen goede menschen zijt". En tenslotte de mededeeling, dat wat in Ifar is geschied, ook in de meest belangrijke kampoengs geschiedde.

Had dat nu niet anders gekund? Natuurlijk erkennen wij ten volle, dat de zending daar te midden van deze uiterst primitieve Papoea's een moeilijke taak heeft. Wij hebben achtung en bewondering voor die mannen en vrouwen, die zich geheel wijden aan een arbeid, die zij als een van hoogere roeping, met groote toewijding en ijver vervullen. Maar, zijn wij geneigd te vragen: moet de kerstening van de primitieve

INST. SANDERS 47 SPUI 47
TEL. 110602
DEN HAAG

In 26 LESUREN garandeeren wij U het vlot spreken, verstaan en schrijven van iedere taal. Ruim 1000 Dankbetuigingen van H.H. Verlofgangers dagelijks ter inzage 5344

**VAN MARLE
EN
BIGNELL**
Lange Voorhout 58
's-GRAVENHAGE

**KUNSTVEILINGEN
MEUBELVEILINGEN
TAPIJVEILINGEN**

Op aanvraag
wordt Catalogus
toegezonden

5551

bewoners van Noord Nieuw Guinee nu zoo dikwijls gepaard gaan met het opzettelijk vernietigen van alles wat eeuwen en eeuwen lang, duizenden jaren wellicht een groot deel van hun cultuurbezit uitgemaakt heeft? Is het nu werkelijk zoo onmogelijk, om hierbij met een klein beetje meer pieteit en veel en veel meer langs lijnen van geleidelijkheid te werk te gaan?

Laat de volkskunst van deze „wildernis“ dan nog zoo primitief zijn, desniettemin heeft zij toch altijd een belangrijk aandeel gehad in een zekere mate van culturele verheffing, hebben hunne uitingen van eeuwenoude volkskunst toch in ieder geval een veredelenden invloed uitgeoefend op den beschavingstoestand van deze heidenen. En zou er nu bij een beetje meer tact, een beetje meer leiding, geen weg te vinden zijn geweest om deze oude volkskunst te doen blijven voortleven in een gewijzigden vorm, liefst in en door het nieuwe geloof?

Maar, zegt men, de menschen willen nu eenmaal niet anders. Zie slechts het verhaal in „Het Penningske“ over de edele verontwaardiging van de nieuwbakken Christenen over het feit, dat men hen wilde overreden om hun oude trommen, versierselen, lanzen, bogen en pijlen met kunstig snijwerk, kleeding en oyschik, enz. alles dateerende uit hunheidenschen tijd, te sparen.

Ook dat moge waar zijn. Maar bij wie zit dan de schuld? Bij de Papoea's zelf? Is de Papoea-mentaliteit nu zoo geheel verschillend, van die van de andere bewoners van den archipel? Men behoeft waarlijk niet lang met de inlanders van den archipel te hebben omgegaan, om te weten, dat zij in handen van ervaren, menskundige leiders kneedbaar zijn als was, en zeker zoodanig te leiden zijn, dat zij niet uit eigen beweging overgaan tot dergelijk vandalisme, als het op één dag met wortel en tak uitroeien van alles wat hun zelf eeuwen en eeuwen lang dierbaar is geweest.

Toen 15, 20 jaar geleden op Nieuw Guinee's Noordkust stempels, beelden, houtsnijwerk, heilige fluiten, trommen, enz. op grondige wijze verwoest zijn geworden, heette het:

„Men moet niet denken, dat de menschen zelf het verdrietig vonden. Geen sprake van. Dat ging onder een pretje en met een hoeratje. De jonge mannen kwamen ons roepen: Lachende en pret makende: mijnheer komt u nu kijken, nu gaat de rommel er aan. Toen ging de heele troep naar den tempel. Eerst wat rukken en trekken, toen een gekraak (erg stevig zat de oude tempel al niet meer in elkaar) en daar ging de heele boel naar beneden en een, twee, hoepsa, verdween stuk voor stuk in het water.

Men denke zich eens een oogenblik in, in een dergelijke vertooning ergens elders in Indië, b.v. Bali. Een jong troepje Baliërs, pas gekerstende Christenen, die op zekeren morgen bij den zendingeling komen met dezelfde geste, als hierboven werd beschreven van de Papoea's, en die met hun steenen tempels hetzelfde „hoeratje“ uithalen, als op Nieuw Guinee's Noordkust met de houten tempels is geschied. En die dan een paar jaar later komen vertellen, dat zij hunne gouden krissen, hun pradawerk, hun verguld houtsnijwerk, hun gouden danskroonen, enz. willen verbranden en omsmelten.

Deze vergelijking moge als iedere vergelijking, hier en daar eenigszins mank gaan, de Papoeasche kunstvoorwerpen mogen dan meerendeels slechts bestaan uit eenvoudig houten snijwerk, geslepen schelpen, bewerkt been, enz., maar het blijven (zij het dan primitieve) kunstvoorwerpen. En voor de Papoea's hebben zij eeuwen lang dezelfde beteekenis en zelfde waarde vertegenwoordigd als de hoogstaande Balische kunst voor de Baliërs.

Nu heeft gelukkig iedere medaille ook haar keerzijde, en een daarvan is o.a. dat kort na het verschijnen van het bericht in „Het Penningske“ de afdeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut werd verrast met een zending afkomstig van den bestuursambtenaar te Hollandia, die een zeer rijke en volledige verzameling kleeding- en opschikartikelen, die hij uit het auto-da-fé had weten te redden, ten geschenke gaf. Deze afdeling beschikt hierdoor thans over de volledige opschik in al haar schakee-

ringen en toepassingen van een afgesloten cultuurgebied, en is daardoor in het bezit gekomen van een waardevol compleet studiemateriaal over een afgerond onderwerp. In dit opzicht past hier dan ook een woord van erkentelijkheid voor de activiteit van den betrokken bestuursambtenaar, die hier van den nood een deugd wist te maken.

Ook willen wij nog uitdrukkelijk aanstippen, dat wij hier geen misverstand willen. Het is natuurlijk niet onze bedoeling om te pleiten voor een instandhouding van de primitieve, soms barbaarsche en chaotische omgeving, waarin thans tal van Papoeastammen nog verkeeren. Verre van dat. Want nog eens: wij hebben veel sympathie voor den moeilijken en van veel zelfverloochening getuigenden arbeid van zending en missie in Nederlandsch-Indië. Maar wij betreuren het ten zeerste, en vinden het zeer te bejammeren, dat de leiding bij de kerstening op Noord Nieuw Guinee²⁾ dergelijke betreuenswaardig vernietiging, waarvan hier boven sprake was, niet dige vernietiging, niet weet te voorkomen.

Want het kan anders. Ieder, die de publicaties heeft gelezen van mannen als b.v. Kruijt en wijlen Adriani, begrijpt en voelt zonder meer, dat onder hen, en trouwens onder veler anderer leiding, een dergelijke meedoogenlooze vernietiging à outrance niet zou hebben plaats gehad.

J. C. LAMSTER.

¹⁾ Ds. Straatsma liet in zijn rede uitkomen, dat de kunst der gindsche inboorlingen ook een gave Gods is, die ons aller waardeering en eerbied verdient. — (Red.)

²⁾ En in andere streken, door het verwesterschen der inheemsche volkskunst, zouden wij hieraan willen toevoegen. — Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het Pacific-probleem.

Het Soer. Hbl. (17/1) vestigt de aandacht op een in Japan uitgegeven brochure over „Het probleem van den Pacific“. Het eind van het wereldconflict in 1918 zag het centrum der wereldbelangstelling verhuizen van den Atlantischen Oceaan naar den Pacific. De verandering werd bewerkstelligd door de snelle ontwikkeling en industrialisatie van de Ver. Staten en Japan, de snelle opkomst van de Sovjet-Unie met een actief en agressief sociaal en economisch programma en de steeds toenemende concurrentie voor de Aziatische markten, speciaal voor die van China, Britsch-Indië en Ned.-Indië. Het Pacific-probleem is thans geworden tot een der belangrijkste problemen van de wereld; in de naaste toekomst zal het belang van dit probleem steeds verder crescendo gaan. Het probleem ontstond spoedig nadat Europa zich had toegelegd op massaproducties, waaruit voortvloeide de harde strijd om afzetgebieden en de strijd om bronnen voor de grondstoffen. Het belang van Rusland verschilt nogal van dat van Amerika, Engeland en Japan; het heeft meer een diplomatiek karakter, grootendeels beheerscht door den wensch om landen, welke thans onder Europeesche bezetting zijn, volledig te emanciperen, aangezien Moskou daarin de beste en veiligste methode ziet, om de Russische grenzen en het Russische systeem te beveiligen en te consolideeren. De export van Amerika naar de Oostersche landen is in de naoorlogse periode enorm gestegen. De dollar daagt het pond sterling uit; Amerika voert op groote schaal kapitaal in Azië in, terwijl Engeland zulks thans moeilijk op dezelfde schaal kan doen wegens den verre van rooskleurigen toestand van de Engelsche basis-industriën. Ook moet het feit niet onderschat worden, dat Amerika geleidelijk aan de Engelsche suprematie ter zee overvleugelt. Amerika zal, zoolang het Engeland en Japan zonder ongerustheid kan beschouwen als rentmeesters van de New-Yorksche financiers, Engeland en Japan rustig hun eigen gang laten gaan ten aanzien van hun eigen koloniën. En dit beteekent weer, dat de herboren landen van Azië (China en Br.-Indië) zich meer tot Rusland aangetrokken zullen voelen, zoo spoedig zij hun op Amerika gevestigde hoop zullen moeten opgeven en zoodra zij zullen bemerken, dat Amerika ten opzichte van het imperialisme in Azië een welwillende houding aanneemt, omdat de status quo ten voordeele van Amerika is, welk land zich daardoor zonder strijd groote bronnen van welvaart kan verwerven.

Het Soer. Hbl. schrijft over „De Duitsch-Nederlandsche economische verzoening“ (13/1), „De communistische zondaar“ (16/1) en „Het Land der twee Rivieren“ (2de bl. Z.), De Loc. over „China en het zilver“ (13/1, blz. 31) en „Ibn Saeed“ (blz. 35), de Java-Bode over „Mandsjoerije“ (16/1), „Het communisme in Australië“ (3de bl.), „Sovjet en dumping“ (17/1) en „Marco Polo's reizen“ (6de bl.), de Deli Crt. over „Het huidige geldwezen“ (22/1).

Nederland's aandeel in den import van Ned.-Indië.

In Holland hebben een veertigtal industrieelen een comité tot samenwerking gesticht onder leiding van

HOTEL DES DEUX VILLES

BUITENHOF — 's-GRAVENHAGE
Telefoon 115950, Telegram adres TWEESTEDEN

Kamers met stroomend
water en privé-bad

RESTAURANT DES DEUX VILLES

Groote Zalen en Salons voor
Collations - Diners - Recepties
— Diner Concert — 5104

Uw voordeel is koopt in Den Haag bij Sanders.

Wij hebben altijd ongeregelde partijen Heeren Tricotgoed, Overhemden, Badgoed, Lingerieën, Mode-artikelen, afkomstig van diverse faillissementen. 5547
— Het spaart U minstens 50 procent —

STATIONSWEG 48

Let op het huisnr. 48 opdat U niet in de verkeerde zaak loopt.

PENSION KLEIN

NICOLAAS WITSENSTRAAT 21
AMSTERDAM Centrum stad

— Telefoon 36398 — 5611

Op alle slaapkamers koud en warm water.
Prima referentien. Indische families reductie.
Tramlijnen: 4, 5, 6, 7, 10, 11, 15, 16, 19, 20, 24, 25.
Halten: FREDERIKSPLEIN en WETERINGSCHANS

ELEGANT DANSSEN

leert U in enkele privé lessen bij:

BRONMEIJERS Dansinstituut

Lange Poten 25 A, Den Haag. Tel. 115550

Spreekuren van 2-6 en 8-10 uur

5587

Prins Mauritschool

der Ned. Herv. Gemeente

RESEDA STRAAT 26 - DEN HAAG

School voor L.O. met 7 leerjaren

Opleiding H.B.S., Gymnasium e.d. in 6 of desgewenscht in 7 jaar

Cursussen in Fransch, Duitsch, Engelsch en Handenarbeid

5628

Hotel reserveering - Spoorbiljetten

- Passage -

5620

Deskundige adviezen voor reizen door de geheele wereld

N.V. HOLLAND EXPRESS CIE.

Plaats 31, Den Haag - Tel. 117787

INGWERSEN & Co.

KEIZERSGRACHT 382 - AMSTERDAM.

Behandelen alle effectenzaken

Adviezen voor belegging

Levensverzekeringen

5479

Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West“.

NILMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN
Plaats 31a 5566

den heer Verloop, met als lid o.m. oud-minister Posthuma, beoogend o. a. de herovering van verloren Indische en andere afzet-gebieden, door middel van een verbeterde economische voorlichting, in samenwerking met de Regeering. N. h. i. van de *Delicrt.* (22/1) is dit een bericht, waarop feitelijk reeds te lang is gewacht. De tijd van den grooten, inderdaad zeer aanzienlijken teruggang van Nederland's aandeel in de Ned.-Indische importen, is gelukkig voorloopig voorbij. Wat tot dusver uit de kringen van de Nederlandsche nijverheid is gedaan, kon op weinig succes bogen: tot dusverre is heel weinig geschied om tot breed opgezette maatregelen als gevolg van een breed opgezet onderzoek te komen. De Nederlandsche exporteurs hebben niet voldoende oog gehad voor de zich langzamerhand voltrekkende grondige wijziging van de samenstelling van den import. Het aandeel dat b.v. auto's, meststoffen en machinerieën hebben in den totalen import is zeer sterk toegenomen; de herkomst van deze producten is grootendeels uit het buitenland. Voor auto's is dat bekend, maar ook de machines worden, al hebben wij goede machinefabrieken in Twente, voor het meereendeel uit den vreemde (vooral uit Duitschland) betrokken. *Duitschland, België en Tsjecho Slowakije* zijn als leveranciers van de Ned.-Indische markt na den oorlog sterk vooruitgegaan; ook *China en Japan* hebben aanzienlijk op Nederland gewonnen. Japan overstroemde de markt met goedkoop, lorrig goed, doch de kwaliteit dezer goederen is vooruitgegaan. Op de Indische markt wordt door de Inlandsche bevolking meer naar den prijs dan naar de kwaliteit gevraagd. De invoer van zijde en kunstzijde is belangrijk toegenomen; kunstzijde heeft aanzienlijk gewonnen op gebleekte stoffen. Nederland heeft een goed geoutilleerde kunstzijde-industrie, maar zij heeft een onvoldoend aandeel in de Indische markt wat dit product betreft. De Hollandsche boter b.v. verdwijnt van de Indische markt en de Australische boter neemt haar plaats in. Wel ligt Australië dichter bij Indië dan Nederland, maar Australië is geen land van lage loonen en de vrachten zijn niet laag. Wat is dan de oorzaak? Hier ligt voor de in Nederland nieuw ingestelde commissie werk te over. Het terugwinnen van een verloren markt is veel moeilijker dan het behouden van een markt. Het onderzoek naar de diepere oorzaken van den teruggang van Nederland's aandeel in den export naar Ned.-Indië zal tijd kosten en een uitgebreide studie. Maar het doel is tijd en moeite volkomen waard. In dit verband leze men het *Soer. Hbl.* (13 en 14/1, 2de bl. „Indië's handelsbelang“; 16/1 „De toekomst en de verbruiker“, Smissaert; 6/1 „Twente en Japan“).

Effecten.

Het *Soer. Hbl.* (3 en 10/1) vervolgt het „Soer. Weekoverzicht“ van „Producten en „Effecten“. Nergens ter wereld blijkt nog iets van verbetering; veeleer is een verdere achteruitgang te constateeren. Kenmerkend voor de mentaliteit in de *Ver. Staten* van N. Amerika is het feit, dat hoewel blijkbaar de bottom van de huidige crisis nog niet eens bereikt is, men in sommige tijdschriften de vraag stelt: „What stock groups will lead in the next bull market?“, waarover experts en economen hun oordeel geven. Men staat dus weer klaar om, zoodra de toestanden daarvoor eensgezins rijp zijn, het tijdelijk gestaakte dobbelspel weer aan den gang te brengen. Het zal den schrijver van het Overzicht verwonderen, met welke nieuwe en valsche

GEBR. VAN OOSTERHOUT - BREDA
GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
GINNEKENWEG 138 5291
KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN

Wie de Schoen past trekt hem aan in Bronkhorst goedkoopste Schoenenmagazijnen
Vlamingstraat 35
Den Haag 5581
Gedempte Gracht 3 - Theresiastraat 93 - Paul Krugerlaan 15 - Frederik Hendriklaan 234

- Bruine Boxcalf Dames mollières met fantasie inzet 4.48
- Dames zwarte en bruine lakmollières met cubahak (extra aanbieding) 5.75
- Dames lakriemschoentjes met slangenleer en Fransche hak . . . 5.25
- Zwarte Boxcalf Jongens mollières vanaf ALLES GEGARANDEERD 2.95
- Bruine Boxcalf Jongens mollières vanaf 3.45

slagwoorden men het onverstandige publiek dan weer als schapen naar den slachtbank zal leiden; want ten slotte is het z. i. altijd dat publiek, dat het gelag betaalt ten faveure van degenen, die achter de schermen aan de touwtjes trekken. De lessen van de geschiedenis worden spoedig vergeten. En de Staat, die in elk land zich met alles bemoeit, onthoudt zich hier met lankmoedigheid en staat toe, dat in de volgende dobberperiode het publiek opnieuw afgeslacht wordt, in de eerste plaats tot schade van den Staat zelf.

In *De Loc.* (10 en 15/1, blz. 32 en 4) schetst prof. J. M. Keynes de betekenis der economische depressie-periode. Werkelijk herstel is z. i. afhankelijk van toenadering tusschen kapitaalverstrekker en kapitaalgebruiker; vertrouwen op de internationale markt voor leeningen op langen termijn moet terugkeeren.

De omvang van de Merapi-ramp en het steunwerk.

De *Java-Bode* (14/1, 4de bl.) geeft een overzicht van den omvang der Merapi-ramp en van hetgeen noodig zal zijn, om den nood van de velen te lenigen, die door de uitbarstingen land, vee, haven en goed verloren hebben. De militaire luchtvaartdienst heeft honderden luchtfoto's gemaakt van de hoogste vulkaanhellingen en het geteisterde gebied. De Merapi heeft aan zijn top den bergwand aan één zijde uiteengeslagen en een vervaarlijken trechter gemaakt, welke naar het Blongkengravijn loopt; dit ravijn heeft hierdoor het grootste deel van de door den krater uitgebraakte gloeiende eruptie-stoffen in zich moeten opnemen. De te Sroembong gedetacheerde militairen hebben 550 lijken begraven of verbrand; Kjai Balong en zijn mannen hebben 250 desa-ingezetenen begraven; 200 ontzielde, verschroeiëde lichamen zijn aangetroffen aan de Noordzijde van de Kali Blongkeng, terwijl 300 vermiste Inlanders vermoedelijk omgekomen zijn in laharstromen. Door de gloeiende vulkaangaswolken zijn 1600 stuks groot vee en 600 stuks klein vee gedood; 1350 woningen zijn vernield. Onder vulkaan-uitwerpselen zijn bedolven 2600 baoes veld; een gedeelte, waarop slechts asch ligt, zal wederom kunnen worden beplant. Er moeten ongeveer 1000 gezinnen elk aan één baoe grond geholpen worden. Gewenscht zou zijn om 1000 baoes van het nieuwe boschareaal van 3000 baoes, welke door den Dienst van het Boschwezen in Kedoe met djati beplant zouden worden, af te schrijven en met erfelijk individueel bezitsrecht af te staan aan de in aanmerking gebrachte gezinnen.

De *Delicrt.* (24/1) geeft een verslag van de lezing van Dr. Druif over „De Werking des Vuurs“. Al ons tegenwoordig ontzagwekkend vulkanisme is nog maar een staartje van het vulkanisme in het tertiaire tijdvak; bij wat er in dien tijd is gebeurd, is dit alles nog maar kinderspel. De eruptie van de *Tambora* eischte 56.000 slachtoffers, de *Krakatau* 26.000; de Merapi-uitbarsting is niets bij dergelijke catastrophes vergeleken. Het heele vulkanisme is weer niet zoo kwaadaardig als men het vergelijkt met de *aardbeving*. De aardbeving van Messina alléén eischte 135.000 menschenlevens; het vulkanisme heeft in historischen tijd ongeveer 200.000 slachtoffers gemaakt.

De *Loc.* (16/1, blz. 19 „Het aandeel“) is verheugd te kunnen melden, dat een deel der kosten van herstel en hulpverlening noodig door de Merapi-ramp voor rekening van den lande komt. Ook brengt *De Loc.* (15/1, blz. 10) hulde aan de nagedachtenis van *Bardi*, mantri vulkaandienst, die gestorven is als een slachtoffer van zijn plicht; tot het laatste moment bleef hij in functie.

Verlof naar Europa.

In leidende kringen begint zich — volgens het *Soer. Hbl.* (15/1 „Niets geleerd?“ Z.) — meer en meer de overtuiging te vestigen, dat de verlofsregeling zeer belangrijk moet worden besnoeid. Het is eene ernstige miskennis der betekenis van een verlof naar Europa, wanneer men daarvoor geen andere motieven weet aan te voeren dan deze: bezoeken van achtergebleven familieleden; ontspanning; herstel van gezondheid; waarbij dan voor slechts enkelen nog komt „eenige verdere studie“. Hij die dit in de toelichting op een ontwerp-verlofsregeling voor de provincie Oost-Java aldus formuleerde, heeft — n. h. o. van Z. — nooit de juiste betekenis van een verlof naar Europa begrepen. Verlof naar Europa, in zijn diepe betekenis, is: zich weer begeven in de aparte sfeer van het eigen land; zich weer regenereren in de eigen beschaving; zich opnieuw passen aan typisch nationale verhoudingen. Voor hem, die een aantal jaren in de hem vreemde Indische omgeving heeft geleefd, moet een verblijf in Europa van groote betekenis zijn; op elk gebied van het maatschappelijk en politiek leven zijn er de vormen te vinden waaruit vele Indische surrogaten zijn ontstaan. Het is ook van zoo groot geestelijk nut, dat zij nu en dan terugkeeren naar een land, waarin het individu zoo belangrijk minder, en de ge-

meenschap of de organisatie zoo belangrijk meer te beteekenen heeft.

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (16/1, blz. 19 „Rekenkamerverslagen“; 17/1 „Waarom?“), het *Bat. Nwsbl.* (20/1 „Zeilen reven!“), de *Delicrt.* (23/1 „Parlementaire welsprekendheid“), *De Sum. Post* (20, 21 en 22/1 „Medan of Fort de Kock“) en het *Soer. Hbl.* (10 en 12/1 „B. B.-affaire“; 12/1 „Verweer van den Vrijheidsbond“).

Tropische geneeskunde.

Het hoofd van den Dienst der Volksgezondheid, de heer J. J. van Lonkhuyzen, heeft het congres van de „Far Eastern Association of Tropical Medicine“ te Bangkok bijgewoond en vertelde daarvan aan een correspondent van het *Soer. Hbl.* (16/1, 3de bl.). Hij heeft zich voornamelijk bezig gehouden met het *lepravraagstuk*. Men krijgt den indruk, dat in vele tropische landen de lepra een steeds ernstiger karakter aanneemt. Bij dit probleem zijn nog zooveel *onopgehelderde vragen*, waarvan „Hoe wordt eigenlijk de lepra overgebracht?“ „Wanneer is een lepralijder gevaarlijk voor zijn omgeving?“ en „Wat moet men beschouwen als de beste geneeswijze?“ wel de belangrijkste zijn. Een specifiek middel tegen lepra is nog niet gevonden, doch de chaulmograolie en haar derivaten zijn nog het meest efficient. Het algemeen principe nopens den strijd tegen deze ziekte moet zijn: het elimineeren van zooveel mogelijk bronnen van infectie uit de maatschappij. Van de twee uiterste richtingen wil één door intensieve behandeling en zoo mogelijk genezing van lepralijders de bron van infectie verwijderen; een andere wil hetzelfde bereiken door een gestrenge, gedwongen isolering. In *Br.-Indië* volgt men de eerste methode, in *Japan* past men de tweede toe. Alle insiders zullen het eens zijn met de verklaring, dat de *gedwongen isolatie*, die vooral steunt op wettelijke bepalingen en politiematregelen, onvermijdelijk tot mislukking gedoemd is. Alleen dan mag daarvan succes verwacht worden, wanneer zij gebaseerd is op medewerking van de bevolking en uitgevoerd wordt op de meest humane en liberale wijze. Daarbij moeten de isolatiemaatregelen beperkt blijven tot dat wat strikt noodig is, om besmetting van anderen zooveel mogelijk te voorkomen en moet overigens ook alles gedaan worden om de patienten zoo mogelijk tot genezing, althans in den best denkbaren physieken en psychischen toestand te brengen.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De *Pembela Islam* van December '30 geeft een beschouwing over het standpunt van den Islam t. a. v. het nationalisme. Het nationalisme in den Islam, aldus schrijver, wil het eigen land niet vooruitbrengen ten koste of ten nadeele van andere landen, het streeft naar een verbetering van de internationale toestanden en daarbij inbegrepen die van het eigen land. Het Islamitische nationalisme wenscht de vrijheid voor alle volken als een middel voor een verhevener doel; de vrijheid van den Islam geeft dus aan het begrip nationalisme geen nauwe begrenzing, maar vat het in ruimen zin op. Het huidige nationalisme in onze gewesten daarentegen ziet in het eigen land zijn God en beschouwt de Westersche professoren als zijn profeten. Het wil ten opzichte van den Islam neutraal staan, wat in de practijk neerkomt op een anti-Islam-gezindheid.

In een beschouwing van de plannen der Regeering om Javanen naar Tapanoeli te doen emigreeren geeft een schrijver in de *Pertjoeran* van 29 November '30 als zijn meening te kennen dat een vestiging van Javaansche landbouwers in die streken waar nog een overvloed van woeste gronden bestaat, zeker moet worden toegejuicht. De menschen uit Tapanoeli en de Javanen die naar de Oostkust, Atjeh en Riouw zijn getrokken en zich daar hebben gevestigd, leven rustig en solidair naast elkaar, hetgeen, gelet op de groote overeenkomst die zij in gewoonten en manieren met elkaar hebben, geen verwondering baart. De oude adat in Tapanoeli voorziet bovendien in gevallen waarbij vreemdelingen door een epidemie, een tekort aan bouwgronden in hun eigen dorpen of anderszins elders heen trekken, om daar een nieuwe gemeenschap te vormen. Regel is dat aan zulke „trekkers“ nog onbeheerde en ongebruikte gronden voor een nieuwe nederzetting wordt afgestaan niet alleen, maar ook dat hun bij het opzetten van woningen hulp wordt verstrekt. Als dus het Bestuur tegen een emigratie van Javanen naar Tapanoeli geen bezwaar heeft, dan moet het naar onbebouwde gronden in het gewest zoeken. In de afd. Padang Sidenpoean zijn vele der-

INFLUDO

is een wetenschappelyk samengesteld preparaat, dat het verloop van GRIEP en INFLUENZA byzonder gunstig beïnvloedt. Bij tijdig gebruik zullen gevaarlijke complicaties vermeden worden, of, indien ze toch mochten optreden, een zeer gunstig verloop hebben — Prys. f. 0.90. Vraagt prospectus; verkrijgbaar in elken apothek. —

HANDELSONDERNEMING WELEDA-SHAGE

Vertegenwoordiger voor N.O.I.

5624

Fa. JACOBSON VAN DEN BERG & Co., Soerabaya.

gelijke gronden. Schrijver geeft dan nog eenige maatregelen aan welke het Bestuur naar zijn meening terzake heeft te treffen en eindigt met een opwekking tot de ingezetenen van Tapanoei om, mede in het belang van den vooruitgang van hun gewest, bovenbedoelde plannen van de Regeering te steunen.

De dank van mr. Sartono, een der verdedigers van de vervolgde P. N. I.-leiders, aan den Voorzitter van den Landraad te Bandoeng, mr. Siegenbeek van Heukelom, voor de kalme en waardige wijze waarop hij het onderzoek in de P. N. I.-zaak heeft geleid, is naar het oordeel van de *Oetoesan Sumatra* van 4 Dec. '30 geen bloote formaliteit, maar een oprechte waardeering van 's Voorzitters beleid, welke alleszins op haar plaats is. Hoe zwaar moet het werk van dien Landraadvoorzitter zijn geweest, waar hij een politieke kwestie te behandelen kreeg en als eenige jurist in het college nagenoeg geheel alleen vier intellectuele beklagden het verhoor moest afnemen. De kwaliteit van de overige landraadsleden is den lezers voldoende bekend en zonder iemand te willen krenken, is het blad van meening dat die raadsleden heel moeilijk, zoo niet onmogelijk, het verhoor hebben kunnen volgen; heel belangrijke kwesties en vraagstukken betreffende de volksbeweging, waar zij wellicht nooit te voren in hun leven van hebben gehoord, waren toen immers aan de orde. Dit blijkt ook wel hieruit, dat gedurende het verhoor geen der raadsleden vragen aan de beklagden heeft gesteld. Het blad neemt met instemming een passage over uit het pleidooi van mr. Sastramoeljono, waarin hij naging wat de gevolgen zouden zijn geweest indien men de overige hoofdbestuursleden van de P. N. I., die het z.g. forum privilegium genoten, had vervolgd en het zeer betreurd dat een „hoogst gewichtige beslissing in een bij uitstek politieke zaak in handen werd gelegd van den in rang laagst staanden rechter.”

Het vonnis over de P. N. I.-leiders.

De *Darmokondo* van 23 December '30 zegt in zijn commentaar op dit vonnis vooraf, niet de bedoeling te hebben afkeuring of minachting uit te spreken, integendeel, zij eerbiedigt de uitspraak. Den persoon van Ir. Soekarno vindt het blad, ongeacht den aard van de uitspraak, een groot man. Het vonnis heeft verder een stimulerende kracht, niet door de straf zelf, maar door het gevolg, n.l. de ontbinding van de P. N. I., zijnde een verboden vereeniging. Het vonnis werkt stimulerend omdat de drang der Indonesiërs naar vooruitgang niet meer tegen te houden is, ook niet door de ontbinding van de P. N. I. Eerder is de vrees gewettigd dat de leden zich in een niet-georganiseerde partij zullen vereenigen of zich in geheime vereenigingen zullen oplossen. Maar dan zullen dingen kunnen gebeuren die de openbare rust en orde kunnen verstoren. Het blad stelt nog immer vertrouwen in de Regeering en op grond hiervan vertrouwt het dan ook dat de Regeering naar middelen zal zoeken om ongewenschte gebeurlijkheden tegen te gaan. Gehoopt wordt dat deze meening in overweging zal worden genomen bij het straks door den Raad van Justitie te vellen vonnis. Den Indonesiërs spoort het blad aan zich verdienstelijk te maken jegens hun land en volk, zonder hun afhankelijkheid aan God te vergeten.

De *Bintang Timoer* van 23 December '30 zegt aan de hand van de overwegingen van het vonnis dat het meest verzwarende daarin is de verklaring van den getuige Soedjadi, administrateur der P. N. I. te Jacatra (Batavia), dat de oprichting der P. N. I. inderdaad geschiedde volgens instructie der Komintern. Wie is Soedjadi, vraagt de redactie? Zij herinnert dan aan de kort geleden in de pers, o.m. in *Het Nieuws* verspreide geruchten over royeering van Soedjadi omdat men hem in P. N. I.-kringen van spionage verdacht, welke geruchten echter door bestuur der vereeniging zijn tegengesproken; aan den lezer laat zij het over er zich een opinie over te vormen. Zij wijst verder op een der overwegingen van het vonnis, waarbij de P. N. I. er van beschuldigd wordt aan te sturen op „de geheele beëindiging” van den huidige regeeringsvorm in Ned.-Indië, waardoor dus niet alleen de vier beklagden aansprakelijk zouden zijn, doch het heele bestuur. Het blad is, in tegenstelling met *Het Nieuws*, van meening dat de drie leiders die nog niet in appèl zijn gegaan, dit alsnog zullen doen.

De *Pewartu Deli* van 24 December begint het artikel over het P. N. I.-vonnis met de woorden: „Wij protesteeren niet, gedachtig aan de woorden van Ir. Soekarno bij zijn pleidooi”. Het blad neemt dan uit dit pleidooi het stuk over waarin Soekarno zegt dat hij geen verzachtende omstandigheden zal aanvoeren, daar hij overtuigd is van zijn onschuld. Wij protesteeren niet, aldus het blad, maar ons inziens zijn de gronden voor dit vonnis onvoldoende en door de getuigenis van den heer Albregts langs indirecten weg verkregen. Daarom verwondert het ons niet dat Soekarno revisie aantekent. Wij beschouwen Soekarno als een voorvechter, een Ksatrija. Wanneer hij de straf evenredig had geacht aan zijn zonden, dan zou hij er in berust hebben, zooals Gandhi dit deed. Dat is thans niet het geval. Men kan de P. N. I.-leiders niet als gewone misdadigers beschouwen, die van de gevangenis-ellende willen wegblijven. Dit te veronderstellen zou een belediging zijn voor de P. N. I.-strijders. Wij beschouwen hen, zooals wij Gandhi beschouwen, die ronduit zeide dat hij na zijn straf zijn houding en gedrag zou handhaven en de verantwoordelijkheid durft te dragen. Vergelijkt men het peil van dit proces met dat van Gandhi, dan is dit veel lager, in aanmerking genomen de opzienbare getuigenis van den heer Albregts.

Volgens het Mal.-Chin. blad *Han Po* van 24 December kan men aan de uitspraak van den Landraad te Bandoeng zien dat het niet is het beginsel of de richting van de partij waardoor men meent dat de Lands wetten zijn overtreden. De aanhangers der P. N. I. mogen wel aandacht schenken aan de overwegingen van den rechter, opdat zij in den vervolge wat voorzichtiger te werk zullen gaan. Door deze veroordeeling zal de beweging echter niet achteruit gaan, maar integendeel hoe langer hoe meer vooruitkomen, al gaat zij ook niet langs denzelfden weg als de P. N. I. Er zijn trouwens genoeg wegen naar Rome; men heeft dus te kiezen welke de beste is, zoodat de bewegingsmannen kunnen blijven voortgaan, zoolang hun organisatie door de machthebbenden niet gevaarlijk wordt geacht.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 28 van 10 Jan.: Restauratie van oude gronden (in de rubbercultuur, behandeld door R. A. Taylor op de Agricultural Conference te Peradeniya, Ceilon). — Het mysterie der cacaofermentatie (onderzoekingen in Brazilië gedaan door prof. dr. M. Ficker en dr. Otto A. v. Lilienfeld—Toal, gepubliceerd in de *Tropenpflanzer* Oct. en Nov.) — Goed veevoer van ananasafval (te Honolulu gemaakt door de Hawaiian Pineapple Comp.) — De commerciële mogelijkheden van robusta koffie (herleefde belangstelling voor de cultuur op Ceilon.) — De bergcultures en hare organisatie in 1930, door mr. G. H. C. Hart (uit de *Locomotief*, Nieuwjaarsnummer). — Dêbâcle. Waarschuwende woorden van een kolonist uit Nieuw Guinea. — Het begrip Landbouwkundig ingenieur.

No. 29 van 17 Jan.: De bezuinigingsbezem. Björklund slachtoffer (hetgeen nog al opschudding heeft veroorzaakt). — Enkele beschouwingen over den toestand der Indische cultures, door E. Hamakers (die voorgoed naar Nederland is vertrokken na zijn 35-jarig verblijf heeft de volgende punten besproken: Over productie, de rubbercrisis, de kinacultuur, gouvernementcultures, de theecultuur, de aflopende erfpachten). — Het water-evenwicht i.d. planten in verband met het weerstandsvermogen tegen plagen. — Een spinnewebziekte in de koffie (Nieuwe gegevens van Malakka.) — Maizolieth (een nieuw materiaal uit maïsstengels vervaardigd in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Men heeft er reeds uit gemaakt allerlei staven, platen, schroeven, moeren, hulzen voor elektrische instrumenten, geruischlooze tandraden en fiber voor het maken van koffers.)

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Afl. 1, Januari: *Rattus concolor otteni*, nomen novum, door dr. F. Kopstein (uit het Instituut Pasteur te Bandoeng). — De ruststofwisseling bij den European in de tropen, door prof. dr. W. Radsma. — Een geval van slangenbeet (*Ancistrodon rhodostoma*), door dr. T. Reddingius. — Enkele waarnemingen bij mytekoorts en tropical typhus, door dr. W. Wolff. — Thrombopenie als verschijnsel van Chinine-idiosyncrasie, door J. A. Slot.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 2 van 16 Januari: *Oncidium*. S. W., door H. J. Wigman (van dit geslacht orchidee zijn wel 530 soorten bekend.) — Atjeh-Terpentijn. (Tegenwoordige kwaliteit en nieuwe beoordelingen), door

OUDE JENEVER

VAN BERCKEL & Co., Delft

5590

Huis - Wilhelminapark - Oegstgeest

TE KOOP van bewoonster, klein, geriefelijk, goed onderhouden **heerenhuis**, 8 kamers (4 gr.), balcon, 2 kl. schuren, bad, telefoon, eersten stand, nabij trams en O. gebouwen. Vóór- en achtertuin vrij uitzicht. Bijzondere gelegenheid. Br. No. 5205 bur. v. d. blad, Wagenstraat 37, Den Haag.

L. P. de Bussy. — Bamboe als bouw materiaal, door S. Kalf. — Citrus—Melanose (Zwartzucht bij dje-roek) en haar bestrijding, door John. R. Winston (slot).

De Indische Mercur

No. 7 van 18 Februari: Rubber in „Donkere Tijden”, door Van Nifterik (naar aanleiding van de rede van dr. A. R. Zimmerman te Arnhem en wel deze woorden „Wanneer er een vraag is, welke de depressie stelt, dan is het deze, of de voortbrenging mag doorgaan als tot dusver. Mag men het levensgeluk van honderdduizenden blootstellen aan de wilde werking van het productie apparaat? Overwogen zal moeten worden of de productie niet ingekrompen moet worden, anders dreigt de techniek een vloek te worden”).

De Indische Post

Duitschlandnummer: In dit bijzondere nummer dat ons op 19 Febr. bereikte en dat door andere speciale nummers zal gevolgd worden, troffen we enkele artikelen aan op N.-I. betrekking hebbend, n.l. Duitschland—Nederl.-Indië door E. Hellferich, wiens lang verblijf in Indië hem zeker goede gelegenheid heeft gegeven om het Ned. bestuur te waardeeren. — De Handelsbetrekkingen tusschen Duitschland en Nederl.-Indië, door dr. Th. Metz en Deutsche onderzoekingen en de Tropische Geneeskunde, door mevr. dr. M. Zuelzer, die in Ned.-Indië op dat gebied ervaringen opdeed. Het is een zeer geslaagd en goed verzorgd nummer, maar onhandig van formaat.

De Indische Verlofganger

van 13 Febr. no. 28: G. K. van Hogendorp als koloniaal geschiedschrijver, door S. Kalf.

Indologenblad

No. 1 van Februari: Student of ambtenaar, door V. V. O. P. (De schrijver klaagt erover dat de Indologische ambtenaar hoe langer hoe meer door het departement van koloniën als ambtenaar wordt beschouwd in verband met de studietoelage van f 83.— 's maands, welke wordt verleend. Hij zegt: „Aanvankelijk informatief, wordt het departementale toezicht steeds imperatiever. Bij dienstbrief, gedateerd 21 Januari 1931, verzocht de raadsman voor studeerenden den in 1929 aangewezen candidaat Indische ambtenaren hem uiterlijk 15 Mei te willen mededeelen, of als dan twee geldige tentamina in hun bezit zijn, met een duidelijke toespeling op de, op de toelage berustende, gezagsverhouding. (Ongetwijfeld zijn er voor het zenden van dezen brief geldige motieven geweest: een opmerkelijke vermindering van academische prestaties van de in 1928 aangewezenen.) Waartoe het al gekomen is, blijkt uit een onlangs geschreven brief aan een tweedejaars, waarin de raadsman voor studeerenden dezen rekenschap vraagt voor het feit, dat hij, sedert October 1930, slechts vijf keer een, door het Departement aanbevolen, doch door het academisch statuut volstrekt niet verplicht gesteld, college bezocht. En hoe zou de candidaat-Indisch ambtenaar zich tegen dit imperatieve toezicht kunnen verzetten, daar 't niet alleen de wenschen betreft van den financier zijner studie, doch ook van zijn toekomstigen broodheer, op wien hij, door zijn overigens geen bevoegdheden medebrengende studie, volkomen aangewezen is? Wat blijft er over van „den lust tot zelfstandige voortzetting der studie” nu sinds twee jaar de hier te lande aangewezenen de bepaling moeten onderteekenen, zich te zullen onthouden van eenige andere studie, dus ook b.v. die van Indisch recht? Waar is de synthese tusschen

MEUBELLEN
KOOP U NERGENS
BETER DAN BIJ

MEUBEL = FABRIEK
MESKER
 PARKSTRAAT
 DEN HAAG 10

5604

academische vrijheid en ambtelijk-hiërarchische gebondenheid?

Dat de praktijk geen tijd laat voor het behalen van den academischen graad, de „summi honores”, zonder welke toch eigenlijk geen studie voltooid is, is mede een ernstig bezwaar. Niet alleen wordt het door de tegenwoordige departementsopvatting onnoodig, ja, zelfs ongewenscht geacht, maar de tijd blijkt onder geen beding beschikbaar. Dat dan ook de dissertaties voor de vereenigde faculteiten verdedigd, in groote haast, vaak onder moeilijke omstandigheden en dikwijls helaas onvoldoende wetenschappelijk voorbereid worden geschreven, is een publiek geheim. Van gelijkstelling met studenten van andere faculteiten is dus nog geen sprake. En zelfs voor den medicus, den pharmaceut, die op 's rijks kosten studeert, is het gouvernement slechts financier zijner studie, maar niet gemonopoliseerd werkgever. Hij blijft arts, apotheker ook al verbreekt hij de gezagsverhouding door terug-gave van het genotene, vermeerderd met 15 pCt. Doch de candidaat Indisch ambtenaar, de „Indologisch student”?

Student of ambtenaar?

Ons is een geval bekend, waarin een zeer wetenschappelijk geaard candidaat-Indisch ambtenaar zijn candidaats deed in Mei van zijn tweede jaar, vervolgens staatsexamen B deed en grondig Arabisch bestudeerde. In Mei van zijn vijfde jaar, dus precies drie jaren na zijn candidaats, werd de toelage ingehouden. Van promotieplannen kon niets komen: hij had zijn candidaats te vroeg gedaan en de daardoor gewonnen tijd bleek verloren. En door de bevoegde instantie ten Departemente werd de opmerking gemaakt, dat Arabisch voor een nuttige en excelleerende bestuurs-carrière geen noodzakelijkheid was.”

Landbouw en Veeteelt

15 Jan. No. 14: De Sandel, door dr. J. Merkens (deze neemt onder de Indische paardenrassen wel de eerste plaats in. Zij zijn afkomstig van het eilandje Soemba).

De Opbouw

No. 10. Februari: Indische kroniek, door J. F. H. A. Later. (de Merapiramp. De Europeesche en de Inlandsche politiek. Het vonnis in de P. N. I.-zaak. Resultaten en teleurstellingen der volksbeweging).

De Rijkseenheid

No. 22 van 18 Februari: Inheemsche toegenegenheid bij den vijftigsten verjaardag van H.M. de Koningin (een overzicht uit de inlandsche bladen.) — Het Volk, de Poenale Sanctie en het „Droit de reponse”, door mr. H. Cohen de Boer (een verweerschrift aan het „Volk” gezonden in welk blad hij werd aangevallen, werd door genoemd blad geweigerd. Het Ned.-Ind. drukpersreglement kent het recht toe van verweer in het zelfde blad, doch zulk een recht bestaat in Nederland niet.)

De Stuw

15 Januari No. 2: Het buiten echt geboren kind in het intergentiel recht, door Kolléwijn. — Het eerste noodige, door M. Kraemer (behandeling van het onderwijscongres te Solo). — De voorgenoemen hervorming van het strafprocesrecht, door B. ter Haar Bzn. (Een ernstige zaak. Chinezen en Inlanders dienen over een kam te worden geschoren.)

De Tropische Natuur

Afl. 1 van Januari: Inheemsche Taxonomie door J. Olivier. — De invoer van twee nieuwe composieten in Deli, door S. C. J. Jochems (Gynura sp. en Clibadium surinamense L. var. asperum Baker). — Over simblum periphragmoides en een parasiet van dictyophora, door K. B. Boedyn (twee stinkzwammen.)

BOEKENSCHOUW.

Rietsuikerfabrieken op Java en hare machine-riën. Handboek voor geïnteresseerden bij de Riet suikerindustrie, door Q. A. Emmen. 4de verb. en verm. druk. Drukkerij J. B. de Boer, f23.50.

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI”

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H.B.S. enz.

4 jaar U.L.O. Opleiding Diploma A. en B. Vervolgklasse.

Opleiding Diploma Stenografie en Cursus in het koken.

5546

De Directrice, M. A. G. STEFFELAAR.

Rapport over een reis naar de onderafdeeling Boven-Mahakan (Borneo) Febr.-Mei 1929, door dr. M. von Kuchlewein. Kolff en Co. f5.—

The Inner structure of the Warau Language of Guiana, door C. H. de Goeje. Extrait de la Société des Americanistes de Paris. Nouv. Série, t. XXII, 1930, p. 33-72.

Wij ontvingen van de Ned. Commissie voor internationale Natuurbescherming een rondschriften tot opwekking van belangstelling voor haren arbeid en tot aansluiting. Wij lezen daarin o.a.:

„Onze Commissie hoopt in de toekomst samen te werken met de Regeering om in ons zoo bij uitstek interessant Oost- en West-Indië beschermingsgebieden te maken. Een eerste resultaat van onzen arbeid was de aanwijzing als reservatie, in December 1929, van den Piek van Indrapoera (Sumatra's Westkust), terwijl de voorstellen onzer Commissie omtrent het vastleggen van een reservaat in de Gajoe- en Alaslanden in Atjeh en in de Lampongsche Districten op Sumatra door de Nederlandsch-Indische Regeering met sympathie werden ontvangen en de mogelijkheid tot verwezenlijking wordt onderzocht. Ook voor deze propaganda is veel geld noodig, opdat wij in navolging van het buitenland met trots zullen kunnen wijzen op hetgeen met gemeenschappelijke krachten behouden kon blijven van de onvolprezen rijkdommen der tropische natuur, waarvan wij in ieder geval een deel onge-rept aan komende geslachten moeten overdragen.”

Belangstellenden kunnen zich wenden tot het adres der commissie: Heerengracht 540, Amsterdam C.

Suriname

In de vergaderingen van 18 en 19 Februari is de Suri-naamsche begrooting voor 1931 in de Tweede Kamer behandeld en op een zeer laat uur zonder hoofdelijke stemming aangenomen, waarbij de heer Knottenbelt aantekening verzocht dat hij wil worden geacht te hebben tegen gestemd.

Er was van de zijde der Kamer veel belangstelling, die per slot van rekening niet veel heeft opgeleverd. Daar het officieele verslag ons nog niet heeft bereikt, willen wij aan het verslag in de N. R. Ct. het een en ander ontleenen.

De heer *Izerman* zegt dat de optimistische meening van den gouverneur, dat het jaar 1930 zich gunstig zou onderscheiden van zijn voorgangers reeds door de feiten is weerlegd. Ook de memorie van antwoord is optimistisch, maar de economische toestand van Suriname is niettemin slecht. Met de koffiecultuur is het droevig gesteld; de Ondernemersraad voor Suriname heeft een subsidie gevraagd om die cultuur van een algeheelen ondergang te redden.

Is kolonisatie van Nederlandsche boeren in Suriname mogelijk? Spr. betwijfelt het, al mag men dit niet afleiden uit vroeger mislukte proeven, want deze waren slecht voorbereid.

Verder handelt de spreker over de kwestie van den West-Indischen Houthandel, waarover, in den loop der discussiën, nog verscheidene leden het woord hebben gevoerd, alook over het ontelag van mevrouw Schneiders—Howard.

Spr. behandelt vervolgens het geval van een 75-jarige Britsch-Indische vrouw, die zwaar gewond was en naar het militair hospitaal te Paramaribo was vervoerd, doch daar niet werd opgenomen, omdat er geen geneeskundige verklaring gegeven was van den districts-geneesheer onder wien haar woonplaats ressorteerde. Zij is toen weer teruggebracht naar haar woonplaats, en daarna weer naar genoemd hospitaal gebracht, waar zij tegen betaling werd opgenomen en, zooals de minister zegt, zij bleef daar tot haar overlijden. Waarheid is, dat zij den volgenden dag overleed! Natuurlijk gaf dit feit aanleiding tot ontevredenheid bij de Britsch-Indiërs, doch de regeering weet daar niets van! Toch is er een klacht ingediend door den oudsten Brahmaanschen priester in Suriname.

Mevr. *De Vries Bruins* zegt, dat de minister een gelukkig man is. Als wordt geklaagd over de groote kindersterfte, dan kan hij wijzen op het geboorteoverschot. Dat neemt echter niet weg, dat de sterfte van kinderen zeer groot is, wat blijken kan uit het verslag over den Gezondheidsdienst.

Spreekster wijst op verkeerde toestanden in het Militair Hospitaal te Paramaribo. Het afvoerwater van de afdeling besmettelijke ziekten wordt geloosd in een openbaar water. Dat is toch al te erg!

Met de verklaring dat de gezondheidstoestand zoo gunstig is kan spreekster het niet eens zijn. Zij ver-

wijst in dit verband naar een boek van dr. Lampe, waarin wordt gewezen op de zeer groote sterfte aan drie belangrijke ziekten: tuberculose, filaria en mijn-wormziekte. Het in 1913 opgerichte consultatie-bureau voor tuberculose bestaat helaas niet meer, wat toch wel beschamend voor ons is. Uit de beschouwingen van dr. Lampe, die Suriname door en door kent, blijkt wel dat het met den gezondheidstoestand in Suriname droevig gesteld is. Dr. Lampe spreekt van tal van ongunstige factoren in een overigens gezegend tropisch land. Vooral voor de armen onder de inwoners zal al het mogelijke moeten worden gedaan om dien toestand te verbeteren.

De heer *Van Kempen* zegt, dat de minister terecht zegt, dat Suriname niet kan worden vergeleken met ons eigen land. De bevolking is zeer schaarsch, wat Suriname tot ontwikkeling moet brengen, moet worden aangevoerd uit het buitenland. Suriname is volgens den gouverneur feitelijk een dorado. De bodem is zeer vruchtbaar en het klimaat zeer gunstig. Maar niettemin is het buitengewoon moeilijk dit land snel tot ontwikkeling te brengen.

Dat er in dit dun bevolkte land een schijnbaar top-zwaar bestuur is ligt in den aard der zaak.

Spr. komt thans tot den landbouw; het plan-Pyttersen lijkt hem aantrekkelijk; kan daarvoor niet iets gedaan worden bij suppletoire begrooting? Z. i. zouden proeven genomen kunnen worden met kolonisatie op kleine schaal in samenwerking met de mechanisatie van de cultuur. Verder wijst spr. op de mogelijkheid van de sinaasappelcultuur, die volgens zeer deskundigen een goede toekomst kan hebben. Een overzicht van de volkscultures is ook zeer gewenscht en spr. dringt daarop bij den minister krachtig aan.

De koffiecultuur lijdt zeer sterk onder de malaise. De prijzen zijn in Suriname lager teruggelopen dan overal elders. De productie is ongeveer 3 miljoen kg., een klein deel van de wereldproductie, maar toch een van de pilaren van het economisch gebouw in Suriname. Als zoo'n pilaar gaat wankel staan, loopt het heele gebouw gevaar. De toestand is zóó geworden dat de ondernemers zich tot de regeering hebben gewend om subsidie voor de koffiecultuur. Zij meenen zonder een positief subsidie niet kunnen volstaan, een voorschot kan hen niet helpen.

Ten aanzien van de spoorweg-exploitatie wijst spr. erop, dat slechts in uiterste noodzaak een baanvak van den spoorweg mag worden opgebroken. De zeer wisselvallige goud-exploitatie mag daarop geen invloed oefenen. De bedrijfskosten moeten binnen redelijke grenzen worden gehouden; daarnaast trachtte men het verkeer te bevorderen. Het vervoer over het op te breken baanvak wettigt dien maatregel tot stopzetting van de exploitatie van dat baanvak geenszins, althans volgens het verslag van den spoorwegdienst. De exploitatie-mogelijkheid dient nader te worden nagegaan.

De heer *Cramer* (s. d.) behandelt de kolonisatie van blanken in Suriname. Deze kan alleen slagen bij behoorlijke voorbereiding. De minister meent dat een dergelijke kolonisatie misschien wel kan slagen als er een daarvoor geschikt gewas is aan te wijzen. Spr. meent dat dit wel aanwezig is, n.l. de vruchtencultuur en de koffiecultuur.

Ook de kleine landbouw moet worden gesteund en het zou gelukkig zijn als deze zou kunnen steunen op groote landbouwbedrijven.

Suriname heeft een zeer rijken bodem en een zeer gunstig klimaat, twee belangrijke factoren. Er is echter gebrek aan kapitaal. Van het particuliere kapitaal is hier niets te wachten, zoodat de regeering hier steun moet bieden. Nu wordt Suriname stiefmoederlijk behandeld. Eindelijk zal nu eens gevolg worden gegeven aan de denkbelden van den heer Pyttersen, wiens rapport al 10 jaar geleden verschenen is. En nu zullen er op de begrootingen voor 1932 en 1933 kredieten worden gebracht. Waarom kon dat niet eerder?

Irrigatiewerken zijn door spr. reeds jaren geleden hier aanbevolen; in dit opzicht heeft de Minister spr. teleurgesteld. Deze werken zullen niet zoo heel veel kosten.

De wegeaanleg mag niet in een te langzaam tempo gaan. Spr. sluit zich aan bij hetgeen de heer Van Kempen heeft gezegd over het opbreken van een deel van den Lawa-spoorweg.

Spr. betreurt het, dat de minister geen termen heeft kunnen vinden om over heel Suriname een onderzoek te doen instellen naar de aanwezigheid van mineralen. En ook spijt het hem, dat de minister de boschexploitatie van overheidswege afwijst.

Ten slotte vraagt spr. hoe het staat met het chemisch-bacteriologisch onderzoek voor de waterleiding. De heer *Knottenbelt* heeft het over de weigering van den Gouverneur om een aanbod van een consortium te aanvaarden om de landsvaartuigen voor zijn rekening te nemen.

COLUMBIA

Grafonola's en Records
"THE COLUMBIA HOUSE"
Laan van Meerdervoort 99

Den Haag — Telefoon 332151

Laat uwe machine nazien, opnieuw stellen en schoonmaken, voordat gij er mede naar Indië vertrekt.

Reparaties binnen 2 dagen

5333

ODEON

De heer Feber heeft al meermalen aangedrongen op een groot plan van opbouw voor Suriname en een voortvarende toepassing in den geest van het plan-Pyttersen. De minister staat echter sceptisch tegenover zoo'n werkplan. Wat spr. ten zeerste betreurt. De minister voelt meer voor continuïteit in de economische richtlijnen. Intusschen is in de geschiedenis van Suriname meer gelet op de tijdsomstandigheden.

Spr. dringt aan op emigratie naar Suriname en het bestemmen van een behoorlijk bedrag daarvoor, opdat men een juist beeld van de werkelijkheid zal krijgen. Een tweede proef, die spr. aanbeveelt, is die met de mechanisatie van den landbouw, waarvoor van het begin af technisch geschikt personeel moet worden aangesteld. Een plantkundige en een tuinbouwkundige zijn daarvoor niet de aangewezen personen. Vooral de mais kan voor het mechanische bedrijf een belangrijk product worden. Voor deze proef behooren gelden te worden aangevraagd bij suppletore begroting. De emigratie van goede Nederlandsche landbouwers moet daarvan niet worden losgemaakt. Beide zijn onderdelen van een groot plan van opbouw.

Ook spr. dringt aan op niet opbreken van een deel van den bestaanden spoorweg en voorts sluit hij zich aan bij hetgeen door den heer Knottenbelt is gezegd over den dienst der landsvaartuigen. Nu het aanbod van vernieuwing en goede exploitatie is afgewezen behoort de regering te zorgen voor een goed functioneeren van den dienst met name door verbetering van het materieel.

De heer Lovink juicht het toe, dat aan het landbouwproefstation een tuinbouwkundige zal worden verbonden. Hij verwondert er zich over, dat eerst op de begrotingen voor 1932 en 1933 een post zal worden gebracht voor een proef met het plan-Pyttersen en hij dringt aan op een suppletore begroting daarvoor, teneinde zoo spoedig mogelijk met die proef te kunnen beginnen.

Voorts behandelt spr. de kolonisatie van Nederlandsche landbouwers, waarover de minister zich niet positief uitsprak. Hij geeft den minister in overweging vóór het plan tot mechanisatie van den landbouw wordt toegepast, zich op de hoogte te stellen hoe men zich die toepassing in Suriname voorstelt.

De heer Joekes vestigt de aandacht op de malaise in de koffiecultuur. De ondernemers hebben een adres ingediend om regeeringssteun. Het lijkt spr. voor de regering uiterst gevaarlijk, als zij den weg der subsidieering zou opgaan. Beter ware het een voorschot te geven.

Spreker sluit zich aan bij den heer Cramer, die een onderzoek wil op groote schaal naar de aanwezigheid van mineralen. Ook op ander gebied, ten aanzien van bepaalde diensten, moet zulk een onderzoek p'aats hebben, al mogen sommige leiders dier diensten zich daartegen verzetten.

Voorts maakt de spreker zeer behartigingswaardige opmerkingen over de gezondheidszorg en over het militaire hospitaal.

De heer Van Boetelaar van Dubbeldam ziet verschillende lichtpunten. De vorm van de hulp aan de koffiecultuur wil hij aan den Minister overlaten.

De heer Van Vuuren vraagt zich af of de zeven lichtpunten van den vorigen spreker alle hoopgevend zijn. Hij beveelt de cultuur van ananas aan.

De heer Beumer neemt hen, die Suriname willen verkopen of loslaten onder handen.

Sedert jaren is van democratische zijde het denkbeeld verdedigd, dat men Suriname maar moet verkopen. Men kan echter maar niet als in de Middeleeuwen een land verkanselen! Die beschimmelde gedachte heeft men nu ook laten varen. Thans zou de Volkenbondsråd een gegadigde moeten zoeken. Van het zelfbeschikkingsrecht der bevolking wordt niet gesproken. Spr. meent echter dat Nederland ten opzichte van Suriname moreele verplichtingen heeft, die maken dat het Suriname niet mag verkopen, noch ook maar aan zich zelf overlaten.

De Minister, die voor de achtste maal een Surinaamsche begroting verdedigt, acht zich geroepen een woord van lof te spreken voor de wijze waarop de Gouverneur zich in deze moeilijke tijden van zijn taak kwijt.

Wissel- In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

AMSTERDAM. (C)
Keizersgracht 255 — Telefoon 31290, 35290 en 36290
CURAÇAO
CARACAS
VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika 5476

Incasseringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document-Credieten

De suikercultuur en de koffiecultuur zijn den laatsten tijd sterk achteruit gegaan. Wat de eerste betreft moet spr. wijzen op het niet afnemen door Amerika. De Gouverneur zal echter zijn aandacht daaraan wijden.

Wat de koffie betreft, ook spr. lacht de oplossing, die de Ondernemersraad wil, niet toe. Hij wil geen subsidie, liever een voorschot. In Suriname kunnen reeds nu, met medewerking van de Surinaamsche Bank ondernemingen, die er behoefte aan hebben, hulp krijgen. Een zekere controle van bestuurszijde op den uitvoer van vruchten is gewenscht.

Het plan-Pyttersen. Het denkbeeld van mechanische grondbewerking is voor spr. interessant, omdat hij de eerste is geweest, die den heer Pyttersen uitnodigde daarnaar in Suriname een onderzoek in te stellen. Aanvankelijk had men andere producten op het oog, thans wil men zich hoofdzakelijk bepalen tot mais en rijst. De leiding zal berusten, voorloopig althans, bij degenen, die de toestellen zullen overbrengen en over groote ervaring beschikken. Spr. gelooft niet, dat het mogelijk zal zijn reeds nu met de proef te beginnen; er is daarom geen reden voor een suppletore.

Kolonisatie door Nederlanders. Men heeft gevraagd wat er nog over is van vroegere groepen landbouwers uit Nederland. Spr. moet hierop antwoorden, dat dit niet veel is. De menschen, die er nog zijn, leiden een vrij poover bestaan, maar dat behoeft niet terug te schrikken van het nemen van nieuwe proeven. Of kolonisatie samen kan gaan met de proeven over de mechanische grondbewerking, betwijfelt spr. Die proeven moeten onafhankelijk van elkaar worden genomen.

De spoorbaan. Wat betreft de vraag of het niet beter zou zijn om voorshands niet over te gaan tot het opbreken van het laatste baanvak, spr. is bereid den Gouverneur te vragen of hij daarbij nog eenig uitsel wil toepassen, maar spr. gelooft ook, dat als er in de toekomst verkeer zal kunnen komen, hiervoor een autodienst veel meer geschikt zou blijken. Autotraction op de spoorbaan zelf, gelijk de heer Van Kempen vroeg, zal kunnen worden overwogen.

Bevloeingswerken. Hieraan zou moeten voorafgaan een grondig onderzoek naar de landbouwproducten, waarvoor bevoeiing noodig is. Van bevoeiingswerken zelf is spr. een voorstander en hij zal overleg plegen met den Gouverneur.

Mineralen. Een algemeen onderzoek naar de aanwezigheid is moeilijk, maar spr. zal zijn gedachten er gaarne nader over laten gaan.

De minister beantwoordt de bij de repliek nader gedane vragen.

Het chemisch-bacteriologisch onderzoek zal plaats hebben op aanwijzing van den directeur van het rijksbureau voor waterleidingen dat een deskundige naar Paramaribo zal uitzenden.

* *

In „De Tijd“ van 18 Februari van de hand van Ir. L. J. M. Feber een krachtig pleidooi voor het plan-Pyttersen.

* *

Op Woensdag 18 Februari heeft de oud-Gouverneur van Suriname, Mr. A. J. A. Baron van Heemstra in het gebouw van de Vrijwillige Burgerwacht, Singel 548 te Amsterdam, een bazaar geopend ten bate van het kinderkuis Saron in Suriname.

Mevrouw De Vlucht-Flentrop nam de zorg voor de theetafel op zich. De Gouverneur van Suriname, Dr. A. A. L. Rutgers zond 8 kisten met Surinaamsch handwerk.

Curaçao

Aruba.

Men kent de belangstelling, die er in den regel bestaat, of liever: niet bestaat, voor landraadverkiezingen. Een enkele maal mag eens door bijzondere omstandigheden, meer van persoonlijke dan van zakelijke aard, van eenige belangstelling van de zijde der kiezers gebleken zijn, veel bijzonders was dit niet, en nog nooit heeft iemand durven beweren, voor zoover wij weten, dat dit kiesstelsel geslaagd is. Op Aruba echter dreigt het er nu werkelijk Amerikaansch naar toe te zullen gaan. Ten minste wanneer men het volgende bericht van de *Amigoe* voor ernst mag opvatten:

„Algemeen verwacht men dit jaar een drukke verkiezingscampagne voor een nieuwe Landraad. Het aftredend lid moet reeds zijn campagne zijn be-

gonnen en schijnt dit jaar gebruik te zullen maken van de heerschende werkloosheid. Drie honderd werkloozen hebben zich reeds als propagandisten aangemeld. Het wordt meenens.”

De raad naar boven.

De *Amigoe* heeft een aardig verslag van de reis der vijf raadsleden naar de bovenwindsche eilanden. Ontdaan van ontvangsten, gezellige avondjes en maaltijden komt het hierop neer: Zondagsmorgens bezoek aan Simpsonsbaai, waarbij het brugvraagstuk ter sprake kwam; bezoek aan Bellevue van den heer Gravestein op Maandagmorgen, waarbij men een indruk opdeed van wat de veteelt op St. Martin vermag; samenspreking met de Sint Martijnsche landraden, waarbij landbouw, zoutwinning, enz. ter sprake kwam; op Sint Eustatius werd de gouvernementsproeftuin bezocht, met z'n klein en miserabel begin van cocosaanplant; kennismaking met de pas opgerichte landbouwvereniging, die bedoelt met gouvernementssteun op coöperatieven grondslag de uitvoer te bevorderen van Stataansche land- en tuinbouwvoortbrengselen, als ook van Sabaansche producten. Alle leden, zoo wordt gezegd, waren voor gouvernementssteun, liefst als renteloos voorschot. Van Saba wordt alleen gezegd: de verschillende deelen van het eiland werden bezocht.

M. J. Niewindt.

Drs. L. M. Fr. Daniels O. P. heeft een goed werk gedaan met een korte samenvatting van Dahlhaus' boek over Curaçao's eerste bisschop te geven onder den titel *Mgr. Martinus Joannes Niewindt pionier van Curaçao*. Zoo leert het Curaçaosche volk dezen baanbreker, aan wien het zoo groote verplichtingen heeft, beter kennen. Wij hebben met genoegen de levensbeschrijving, zooals wij reeds eerder opmerkten: een stuk geschiedenis der kolonie, nog eens doorgelezen.

Almanaque de Curaçao.

Vroeger was er een groote Nederlandsche uitgave „almanak“ van *De Curaçaosche Courant*. Waarschijnlijk is deze er niet meer. Sedert eenige jaren verzorgt de heer W. M. Hoyer een Spaansche. De lezing van veel bekende en enkele onbekende dingen deed ons weer in de Curaçaosche maatschappij leven.

De kalender is alleen voor het eiland Curaçao, maar bevat enkele gegevens, voor het geheele gebiedsdeel van belang. Onder het nieuws, dat wij lazen was dit: kapitein Antheunissen heeft de titel van commissaris van politie, luitenant Wilschut die van commandant. Echter vernamen wij onlangs, dat een Haagsche hoofdinspecteur als commissaris zou zijn uitgegaan. Verder: ds. Van de Pol en Eldermans worden beiden genoemd als predikanten der V. P. G.; een brief van Curaçao naar Den Haag van 39 gram kost 11 cents, een van Amsterdam naar Den Haag 12 cent, maar postzegels van 11 cent zijn er niet.

Een groot aantal handelshuizen worden bij wijze van advertentie vermeld.

Een wonderlijk geval!

Men maakt er ons opmerkzaam op, dat onze mededeeling, dat de heer mr. Duetz eerst een jaar op Curaçao zal doorbrengen, en mr. Desertine naar Aruba gaan, minder eenvoudig is, dan zij lijkt. Immers wij hebben indertijd ervan melding gemaakt, dat in de Curaçaosche rechterlijke organisatie naast de bepaling, dat de gouverneur bevoegd was, om een der leden van het hof van justitie aan te wijzen voor onbepaalden tijd, om het kantongerecht op Aruba waar te nemen, een uitzonderingsbepaling werd gemaakt voor de vóór 1 Jan. 1930 benoemde leden van het hof. Nu is mr. Desertine vóór dien datum benoemd; dus kon de gouverneur hem niet aanwijzen. . . . tenzij men de wel zeer onjuridische opmerking zou willen maken, dat deze aanwijzing zou geschied zijn niet voor onbepaalden tijd maar... voor een jaar. Onjuridisch noemen wij een dergelijk verweer, waar immer de bedoeling der bepaling duidelijk is, n.l. om aan de „zittende“ leden vrijstelling te verleenen van andere dienstverrichting op Aruba dan die van een „Omgaand“ rechter, een rechter, die daar niet zou blijven, maar telkens naar Curaçao teruggaan na afloop van zijn dienstverrichting.

Het is hartelijk te hopen, dat wij niet andermaal een rechter krijgen, die twijfelen gaat aan de rechtmatigheid zijner benoeming, zooals mr. Weytjens, wien in het Voorloopig verslag der Eerste Kamer op hoofdstuk XI lof voor zijn nauwgezetheid gebracht is.

Het bankwezen in Curaçao.

In het artikel van den heer Van Ettinger, waarop wij verleden week wezen, trekt onze aandacht, dat de kolonie Curaçao volgens den schrijver alleen stond in de tijdelijke schorsing der inwisseling van bankbiljetten. Bij de beoordeeling van dezen maatregel wordt in oogenschouw genomen, dat Curaçao niet als Nederland en Suriname zilverbons en als Nederlandsch-Indië muntbiljetten in omloop bracht. Had hier niet moeten worden bijgevoegd, dat de vergroting van het bankbiljettenkapitaal in de kolonie met f 200.000 grootendeels geschiedde in biljetten van f 1.— en f 2.50? Althans zoo lezen wij in een opstel „Curaçao en de groote Europeesche oorlog in 1914” in het *Tijdschrift voor Geschiedenis, land- en volkenkunde van 1916.*

Uit den Verren Vreemde

Nieuw Delhi ingewijd.

In onze jeugd leerden wij dat een stad zoo maar niet ergens wordt gezet, maar dat zij ontstaat door een samenloop van omstandigheden. Maar later hebben wij toch wel gehoord van steden die bepaald gesticht waren, de geschiedenis weet hiervan vele voorbeelden aan te wijzen. En onze dagen hebben er weer bijgebracht. De statenbond Australië heeft zich Canberra tot hoofdstad gebouwd, Turkije heeft Angora, dat een onbeduidend plaatsje was, tot regeeringszetel, en hierdoor tot een stad van betekenis gemaakt, en zoo pas is Nieuw-Delhi geopend als nieuwe hoofdstad van het Britsch-Indische rijk. Het besluit om aan Indië dien nieuwen regeeringszetel te geven werd 19 jaren geleden door den koning-keizer, den tegenwoordigen vorst, genomen. Vier jaren later werd met den aanleg begonnen. Medio Februari heeft de plechtige opening nu plaats gehad, door den onderkoning Lord Irwin, in een feestenreeks die een volle week in beslag heeft genomen.

De gebouwen omvatten niet alleen het complex noodig voor alle handelingen van de vertegenwoordigende lichamen, de vergaderzalen, receptiezalen, kantoren, enz. enz., het paleis voor den onderkoning, maar ook alle ambtsgebouwen en woningen voor de hooge- en lage, regeeringsambtenaren, die met en in de regeering samenwerken. Zoo is er inderdaad een stad verrezen. Tegelijkertijd hebben particulieren wijken gebouwd voor het zakenleven, de amusements, de woningen, die voor het leven der hoofdstad onvermijdelijk zullen zijn. Daar alles nieuw is en stelselmatig is aangelegd, ook met parken en plantsoenen, kan Nieuw-Delhi een modelstad worden genoemd. In hoever deze de aantrekkings-

kracht zal hebben, noodig om haar inderdaad ook tot een middelpunt van verkeer, vertier, handel, markten, enz. te maken, zal nog moeten blijken, in zoover blijft de schoolsche opvatting van het product van samenloopende omstandigheden recht van bestaan hebben. Een regeeringsstad, die niets anders is dan dit, blijft een officieele stad, in officieele plooi en met officieel stempel; indien dit lot aan Nieuw-Delhi mocht zijn toegedacht, zou het wonen er niet veel krijgen van het opwekkende eener wereldstad, het prachtige uiterlijk ten spijt.

Dit uiterlijk is intusschen inderdaad buitengewoon indrukwekkend. Zooals Lord Irwin in zijn openingsrede te pas bracht heeft de uitvoering van het gedeelte, dat onder 's rijks bemoeienis is tot stand gekomen, 10 miljoen P. St. gekost, het aantal bij den bouw te werk gestelde personen is niet te tellen, op verschillende tijdstippen waren meermalen 20.000 man te gelijk aan den arbeid.

Van de onderdeelen, welke bij de inwijding een aparte beurt kregen, noemen wij de vier zandsteen zuilen, die op het gouvernementsplein zijn opgericht als geschenk van de dominions Canada, Australië, Nieuw-Zeeland en Z.-Afrika; een monumentale poort, een triomfboog, ter herinnering aan de gevallen van het Indische leger in den grooten oorlog; een Engelsche kerk. Voor de inwijding waren vele vorsten uit Indische staten overgekomen, de dominions hadden vertegenwoordigers gezonden; bij de plechtigheid tot opening van den triomfboog werd het altijd brandend vuur ontstoken; de inwijding der kerk, die den 15en Februari de feestelijkheden besloot, geschiedde door den Anglicaanschen bisschop. Aan het Inlandsch element werd, 't spreekt van zelf, overal waar zulks te pas kwam een ruime, vaak een vooraanstaande plaats toegekend.

Daar deze in alle opzichten grootsche plechtigheid vrijwel is samengevallen met niet-ongunstige (meer mag men er nog niet van zeggen) berichten over een bereidwilligheid van Gandhi om met Lord Irwin tot een minnelijke schikking te komen ter zake van het vinden van grondslagen voor een Indische toekomst-constitutie, kan men de hoop koesteren, dat de nieuwe regeeringszetel is verzezen als symbool van een nieuw tijdperk in de geschiedenis van Indië.

Australië's financieele misère.

Hetgeen wij hierover schreven in het nummer van de vorige week, heeft zich sedert nader accentueerd.

Lang, de eerste minister van den staat Nieuw-Zuid-Wales, bleef op de conferentie van premiers te Canberra alleen staan. Bij zijn terugkeer in N.-Z.-Wales richtte een besliste oppositie in zijn eigen staat zich tegen zijn financieele plannen, wier doorvoering het Australische crediet zou fnuiken. Maar hij heeft zich hierdoor niet laten weerhouden van het uitvoeren zijner bedreiging, om voor zijn staat zijn politiek zelfstandig in toepassing te brengen, wanneer de bondsstaat en geen der andere staten met hem willen meegaan. Ja, als de telegraaf de door hem getroffen maatregelen goed heeft samengevat, gaat minister Lang nog verder dan wij een week geleden aangaven. Wij maakten toen gewag van zijn voorstel om geen interest te betalen op de door Australië van Gr.-Brittanië geleende oorlogsgelden tenzij Londen voor deze schuld een gelijke regeling zou treffen als die welke voor de Engelsche schuld aan Amerika is aangenomen; voorts wilde hij de rente van alle regeeringsleeningen op 3pct. terugbrengen. Het nieuwe bericht zegt nu dat N.-Z.-Wales van 1 Maart 1931 af, geen rente van buitenlandsche leeningen meer betalen zal. Wellicht is dit slechts een verkorte weergave van 't voorgaande; in elk geval is 't een maatregel van zeer bijzondere betekenis. Het willekeurig verbreken van een gesloten leeningaccorde door een staat kan hem dadelijk eenig profijt brengen, maar het moet het crediet van de geheele Australische gemeenschap schokken, en die gemeenschap moest er thans juist op uit zijn, middelen te beramen om haar crediet te herstellen.

De bondsregeering heeft dan ook de noodzakelijkheid ingezien om den invloed van het besluit van N.-Z.-Wales, zooveel mogelijk te niet te doen. Wij lezen althans, dat verwacht wordt, dat de Australische bondsregeering de buitenlandsche verplichtingen van N.-Z.-Wales op zich zal nemen, daar zij zich voor de buitenlandsche leeningen heeft borg gesteld.

Een ander bericht wist te melden, dat de centrale der Australische vakverenigingen haar instemming heeft betuigd met de financieele politiek van den minister van financiën Theodore, waarover wij eveneens reeds schreven. Deze politiek zou echter niet te verwezenlijken zijn zonder de medewerking van de groote banken, welke, zooals men weet, hun vertrouwen in het regeeringsbeleid hebben opgezegd. Geen nood, dan moeten zij onder staatsbedrijf ge-

Nagekomen Berichten.

bracht worden. Of het bankbedrijf hierdoor in wijsheid zal winnen?

Theodore wist den staat West-Australië tegenover zich te vinden, die immers zelfs met uittreden uit den statenbond dreigde. Ook hierin is nu meer teekening gekomen, doordien de staten Tasmanië en Queensland eenzelfde bedreiging hebben uitgesproken. De financiën van geen dezer staten staan gunstig, maar zij zien meer kans uit de schuld te komen door eigen zelfstandig beheer, dan door deelneming in een bondspolitiek, welke tegen hun opvatting in wordt doorgevoerd. Naar de oppervlakte maken deze drie staten meer dan de helft uit van het gemeenebest. Zij zijn echter dun bevolkt, zoodat zij te zamen slechts een vierde van het totaalcijfer der bevolking hebben.

Met de bedreiging is het begin van afscheiding nog niet ingezet. De federale-constitutie en de verhouding tot Groot-Brittanië maken dit niet zoo eenvoudig. Maar onwil en tegenwerking zijn al erg genoeg.

Het gebeuren van deze eene week heeft stellig in meer dan een opzicht komen bevestigen, dat de tegen elkander ingaande krachten en invloeden bezig zijn Australië te maken tot een, door overmaat van democratie, ongeneeslijk-zieken statenbond.

DAMESSTOFFEN
ZOOVEL
VOOR DE TROPEN
ALS VOOR HOLLAND

BOUWHIE
Keesstraat 21 Den Haag

STALEN WORDEN TEN
SPOEDIGSTE OP AANVRAGE
FRANCO GEZONDEN
DOOR GEHEEL NEDERLAND

5014

CORRECT DANSSEN...?

PRIVÉLES BIJ **DANSINSTITUUT**
H. J. TIMMER
ARCHIMEDESSTR. 64 Tel. 337007, DEN HAAG
(voorheen gevestigd Koningin Emmakade 133)

5514

Dansinstituut v.d. Zanden
SCHIEDAMSCHESINGEL 103B-105B — ROTTERDAM
TELEFOON 51565 5591

Een der goede adressen voor Indische verlofgangers.

Vol

Levenslust!

'n flinke boy
met 'n gezonde
maag, houdt
van 'n stevige
boterham.

Geeft hem dus
't beste wat er is.
Geeft hem ons

**MELK
BROOD**
Met 10%
verbruiks-dividend.

M.V. VEREENIGDE BAKKERIJEN
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK en DE OUDE VETTE HEN.

DE HAAG
VB
DIEETSCHE BEZORGING DOOR DE GEHEELE NED.

5383

Voor BROOD en GEBAK: Henri J. Carels, Den Haag, Amsterdam en Haarlem

5324

5492

Berichten der Afdelingen

Afdeling 's Gravenhage.

14 Maart: Zaterdagmiddag 2 uur zal in het Scala Theater, Wagenstraat 34 alhier, een vertooning plaats hebben van de „Soerabaja- en Legerfilm”.

10 April: Vrijdagavond 8 uur zal in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b, alhier, Prof. L. van Vuuren, Hoogleraar te Utrecht, een causerie met lichtbeelden houden over:

„De invloed van de wereldligging van Ned.-Indië op de ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië.”

Leden van de afdeling 's-Gravenhage met één huisgenoot hebben vrijen toegang op vertoon van lidmaatschaps- of contributiekaart. Niet betaalde contributie over 1931 kan in de zaal voldaan worden.

Voor de filmvertoning op 14 Maart in het Scala Theater bestaat gelegenheid tot plaatsbespreken op Vrijdag 13 Maart van 10—4 uur à 10 cent per soon.

Degenen, die zich als lid opgeven, kunnen van deze uitvoeringen gratis profiteren. Het lidmaatschap bedraagt f 5.— per jaar.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstr. 12, tel. 554262

Kort Verslag van de Causerie van den heer Hans Martin.

Voor de Haagsche Afdeling van de Vereeniging „Oost en West” hield de heer Hans Martin op Dinsdag 17 Februari, des avonds 8 uur in het Gebouw Excelsior alhier, een causerie met lichtbeelden en film over: „De luchtweg Amsterdam—Batavia V. V.”

Na ingeleid te zijn door den voorzitter, den heer F. van Peski, kreeg de heer Martin het woord, die mededeelde voornemens te zijn een reeks van lezingen te houden over dit onderwerp, waarvan deze voor de Vereeniging „Oost en West” de eerste is.

Spreker begon met er op te wijzen, dat, aangezien de Ver. „Oost en West” zich ten doel stelt de banden tusschen Nederland en de Overzeesche Bezittingen te versterken, de versnelling der verbindings, waaronder in de eerste plaats het luchtverkeer genoemd kan worden, wel de bijzondere belangstelling van de leden der Vereeniging zal hebben. De snelle verbinding tusschen die landen wordt als een der beste middelen tot versterking van de banden geacht.

Hoewel de resultaten van het luchtverkeer, aldus spr., over het algemeen als zeer bevredigend kunnen worden beschouwd, verkeert de luchtvaart nog slechts in een beginstadium. Wat zullen wij over 20 jaar van de luchtvaart zeggen? Het streven van thans moeten wij als het begin van een grootere periode beschouwen.

Spr. ging dan de verschillende vluchten na, welke na den eersten tocht gehouden zijn en ziet in de organisatie van een wekelijkschen dienst de eenige goede oplossing. Waarschijnlijk zal deze met October a.s. tot stand komen. De K.L.M. is er voor gereed, doch een ander moeilijk vraagstuk is dat van het personeel, daar aan de Indië-vliegers zeer zware eischen worden gesteld.

Daarna ging de heer Martin over tot een bespreking van de route, waarbij hij op zeer geestige wijze zijn eigen ervaringen tijdens zijn tocht in het vorig jaar schetste, o.m. over het leven aan boord op zoo'n vliegtuig en de sensatie, die men beleeft; hij wees voorts op het nut van de radio-telefonie, de inrichting van nieuwe terreinen langs de route en het belang van een betere kennis der weersomstandigheden.

Na deze uiteenzetting vertoonde spr. een reeks lantaarnplaatjes van de aan de lichte route gelegen plaatsen, terwijl na de pauze de film van de postreizen werd vertoond, ter aanmoediging van het gebruik der luchtpost.

Aan het slot sprak de heer Martin nog eenige opwekkende woorden tot propaganda voor het gebruik maken der luchtpost.

De voorzitter dankte den heer Martin daarna voor zijn zeer belangwekkende causerie en sprak eenige waardeerende woorden voor den groei en bloei van de luchtpost; hij hoopte dat deze een steeds schooner toekomst tegemoet zal gaan. Met deze woorden beuigden de leden door een krachtig applaus hun volledige instemming.

Den Haag, 17 Februari 1931.

De Secretaris, J. C. BAUDOIN.

Afdeling Apeldoorn.

Vrijdag 27 Maart, 8 uur: La Bordelaise: De H.E.G. heer C. J. v. Kempen, oud-gouv., over: „Sumatra's Oostkust”.

De Secr. J. C. BAARS,
Jagersweg 42.
Tel. 1358. Postgiro 93038.

Afdeling Amsterdam.

De reis naar de Koloniale Tentoonstelling te Parijs.

Als antwoord op de vele vragen om nadere inlichtingen wordt hierbij medegedeeld dat de datum van vertrek is vastgesteld op Maandag 29 Juni a.s. terwijl zoo noodig een tweede reis wordt bepaald op 20 Juli voor hen die met het oog op de schoolvacanties niet eerder weg kunnen.

Men gelieve bij opgave van deelneming duidelijk te vermelden:

A. hoeveel een-persoons- en twee-persoonskamers verlangd worden;

B. en aan te duiden „echtbaar”, „heer” of „dame” en tevens een voorloopige storting van f 10.— bij te sluiten, welk bedrag indien 3 weken voor den vertrekdatum van deelneming wordt afgezien, ten volle gerestitueerd wordt.

L. D. PETIT,
Secr. Afd. Amsterdam,
Van Breestraat 21.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeling Den Haag van „Oost en West”.

In het belang der administratie en ter vermindering van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeling Den Haag, den heer J. C. Boudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Oranje-Nassaustichting te Magelang.

Directeur de heer J. v. d. Steur.

Ter voldoening aan den wensch van een overledene is door de familie aan deze stichting geschonken een bedrag van f 1000.—

HET HOOFDBESTUUR.

Complete Jaargangen.

Complete Jaargangen 1930 K.W. ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag.

VAN DE REDACTIE.

Redactie-bijeenkomst.

De eerstvolgende redactie-bijeenkomst heeft plaats op Maandag 2 Maart a.s. des namiddags 4 uur kantoor „Oost en West”, Korte Voorhout 6, Den Haag.

Jaarverslag Studie-Commissie.

(Rectificatie).

In dit verslag — zie K. W. van 19 dezer — komt abusievelijk voor dat de heer H. Rosier, 3e gedelegeerde dezer Commissie te voren werkzaam geweest is als Adj. Inspecteur bij het Inlandsch onderwijs. Deze heer is Directeur geweest van het voortgezet Inlandsch onderwijs.

„De Jaarbeurs”.

De Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland is met een eigen, goed verzorgd, orgaan verschenen, „De Jaarbeurs”, dat maandelijks het licht ziet en dat ongetwijfeld de verbreiding van de Jaarbeursgedachte ten goede zal komen.

De 2de aflevering, van Februari, brengt o.m. bijzonderheden over de a.s. Voorjaarsbeurs welke van 10 tot 19 Maart te Utrecht gehouden zal worden.

Boottrein Stoomvaart Maatschappij „Nederland”.

Het agentschap 's Gravenhage van de N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland”, de firma Crans & Co., alhier, meldt, dat de boottrein aansluitende op het thuisvarende mailschip „Johan de Witt”, dd. 27 Februari a.s. te Genua verwacht, Zaterdag 28 Februari a.s. des morgens 9.50 uur aan het Station Staatsspoor in Den Haag verwacht wordt.

Luchtmail voor Indië.

Met het vliegtuig, dat 19 Febr. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 24 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 193 K.G. 825 Gr. bruto en 178 K.G. 745 Gr. netto.

L'HIRONDELLE
W. K. VAN ROSSUM
16-18 LANGESTRAAT
AMERSFOORT

Dameshoeden
Confectie
Handschoenen
Kousen

TELEFOON 407

5304

DUBBELE GELDBELEGGING.

Te koop door omstandigheden, zeer billijk, schitterend gelegen LANDHUIS met 850 M² grond. Huis en grond door nieuwe verbindingen in waarde stijgende. Een heerlijk huis voor Indische families.

Eventueel ook te huur.

Br. onder no. 6000 bureau van dit blad, Wagenstraat 37, Den Haag.

De zending bevatte 12820 brieven beneden 5 gram; 59 briefkaarten en postwissels; 6717 stukken zwaarder dan 5 gram; 903 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; totaal 20499 stuks.

Met het reservevliegtuig, dat 22 Febr. j.l. van Schiphol naar Nederlandsch-Indië is vertrokken, werden 13 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 24 K.G. 300 G. bruto en 20 K.G. 230 G. netto.

De zending bevatte 1375 brieven beneden 5 gram; 43 briefkaarten en postwissels; 863 stukken zwaarder dan 5 gram; 101 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; totaal 2382 stuks.

Namen en adressen der Afdelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: J. H. W. Bruins, Wouwsche weg 144.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: J. Franke, Nassauplein 11a, Groningen.
Den Haag: J. C. Boudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Singel 58.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.
H. J. Wolff, Paramaribo.
H. J. C. Bodenburg Hellmund, Curaçao.

Leden van „Oost en West”

Doet Uwe inkoop bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad” door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.”. Ook daarmee steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

A. de Jong, ambtenaar voor de textielnijverheid 3e kl., Eindhoven, Mathildelaan 19; D. S. D. Poot, cand. inspecteurend ambtenaar bij de Arbeidsinspectie voor de buitengewesten, Maassluis, Groen van Prinstererkade 25; mr. W. H. Krijgsman, cand. inspecteurend ambtenaar bij de Arbeidsinspectie voor de buitengewesten, Den Haag, Laan van Nieuw-Oost-Indië 150; J. A. Koch, leeraar M. O., Gevaertsweg 19, Dordrecht. Mr. A. Leydesdorff, rechterlijk ambt., Markt C 10, Middelburg; E. Bos, off. v. gez. 2e kl., Grijskerk A 287; R. Springer off. v. gez. 2e kl., Schenkade 101, Den Haag; L. J. A. Schoonheydt off. v. gez. 2e kl., Stadhouderskade 9, Amsterdam; H. M. Terstege, militair apoth.

2e kl., Thomsonlaan 107, Den Haag; J. van der Mark, militair apotheker 2e kl., Rijksweg 451, Wassenaar; N. J. Stekelenburg, militair apotheker 2e kl., Leliegracht 24, Amsterdam.

Voor den dienst in Curaçao zijn bestemd:

J. Hazeveld, hoofdgevangenisopzichter in Curaçao, Rijkswerkinrichting te Veenhuizen II.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mej. E. M. Haye, tijdelijk wnd. controleuse bij den P. T. T.-dienst, Thomsonlaan 110, Den Haag. P. Maurer, kapitein militaire administratie, v. Hoornbeekstraat 59, Den Haag; P. Hofman, onderluit. der inf., Rusthuis, Nijkerk; dr. N. A. Roozendaal, militair apotheker 2e kl., Paapopscheweg 39, Arnhem; H. van 't Veld, onderluit. der infanterie, Bloemisstraat 13, Arnhem; B. R. Kampman, 1e luit. der inf., Valkenboschlaan 4, Den Haag; P. J. Boudewijn, 1e luit. der inf., Bosboom Toussaintlaan 40, Hilversum; G. H. Gortmans, 1e luit. der inf., van Weede van Dijkveldstraat 41, Den Haag; mr. D. J. Geursen, voorz. Landraad, IJsvogelplein 17, Den Haag.

Met Pensioen.

Ir. J. van der Kloes, tijd. wnd. hoofd van den Dienst der Minverord., Meezenl. 32, Den Haag; N. E. C. I. D. Buno Heslinga, majoor der infanterie, Laan van Meerdervoort 216, Den Haag.

ADRESVERANDERINGEN.

K. L. Morée, Middelb. Techn. Ambt. P.T.T., Den Haag, Fahrenheitstraat 314; J. Bakker, Controleur 2e kl. b.d. P.T.T., Den Helder, Spoorstraat 118; Dr. J. L. P. H. Knoppert, Off. v. Gez. 1e kl., Den Haag, L. v. Meerdervoort 175; L. B. C. de Klerk, Ass.-Resident, Den Haag, Suezkade 30; Mr. J. J. van Tiel, Pres. v. d. R. van Jus. te Padang, Den Haag, Mauritskade 73; C. G. v. d. Weele, Bedrijfsleider b.d. Dienst v. h. Gevangeniswezen, Den Haag, Hooikade 49; H. Boelman, Gouvernementsarts te Soerabaja, Amsterdam, Valeriuskliniek; J. M. J. Beck, techn. ambt. 2e kl. P.T.T., Den Haag, Eschdoornstraat 69B; Ir. S. F. W. Ladner, ir. 1e kl. b.d. Waterstaat en B.O.W., Schaerbeek (Brussel) 13 rue Josse Impens; W. A. Schneider, arch. b.d. Waterstaat en B.O.W., Den Haag, Hanenburglaan 190; A. J. Chatelin, lid der Weeskamer te Makassar, Arnhem, Sint Peterlaan 50a; R. A. M. Tomasowa, klerk met den titel van adj.-comm. b.d. P.T.T.-dienst, Den Haag, Valkenboschekade 684; D. L. Boulogne Onderw. 2e kl. b.h. O.W.L.O., Heemstede, Bronsteenweg 72; J. J. Bantman, Ondercomm. v. Politie, Soestdijk, Oranjelaan; H. L. Barendse, Ambt. 3e kl. b.d. Dienst der I. U. en Acc., Den Haag, Gr. Hertoginnelaan 107; Mej. N. Bieger, Verpleegster 1e kl. b.d. Hospitaal-dienst, Amsterdam, Brederodestraat 44hs.; J. D. van Wijk, pract. ing. b.d. Waterstaat en B.O.W., Den Haag, 1e v. d. Boschstraat 9; J. W. Wijatt, ongegrad. referendaris b.h. Dept. v. B.B., Wageningen, Oude Bennekweg 146; W. Bloem, radio-commies 1e kl. b.d. P.T.T., Weimarstraat 73; Mr. J. B. Steensma, adj.-Inspect. v. Fin., Amsterdam, Okeghemstraat 8; W. E. Dracht, wnd. alg. ontv. 1e kl., Den Haag, Beukstraat 23; J. H. Goosens, Burg. Ambt. adj. Brig. hoofd Topogr. dienst, Den Haag; J. v. Oldenbarneveldstr. 76; Mej. C. T. Bangert, Comm. b.d. S.S. en Tr., Den Haag, p.a. Obrechtstr. 241; Mej. G. J. Kriek, Verpl. 1e kl., Dienst der Volksgez., Bloemendaal, Rijperweg 1;

J. Butin Bik, Comm. b.d. Alg. Kantoordienst v. h. B.B., Den Haag, Wattstraat 6A; W. J. Ockhuisen, Hoofdpolitieopz. b.d. Alg. Pol., Den Haag, Regentesselaan 178; F. M. J. v. d. Hout, Onderwijzer i.h. vak- en handteekenen b.d. Eur. ambachtsschool te Batavia, Den Haag, Regentesselaan 76; W. van der Zee, telefoonambt. 2e kl. P.T.T.-dienst, Den Haag, Eschdoornstraat 55.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank, Molenstraat 45, Den Haag.

Noteringen ter beurze van Amsterdam.

16 Febr. 23 Febr. 1931

Aandeelen Koloniale Bank	143	145
„ Ned. Ind. Handelsbank	132	130 1/4
Cert. aand. Ned. Handel Mij.	147	147 1/4
Aandeelen Alg. Exploratie Mij.	109 1/2	107 1/2
„ Kon. Petroleum Mij.	311 3/4	311 1/2
„ Rubber Cult. Mij. A'dam.	109 1/4	110 1/2
„ Ned. Ind. Suiker Unie	165	166
„ Ned. Scheepvaart Unie	136 1/4	129
„ Handelsverg. A'dam	366 1/2	374
„ Deli Batavia Mij.	260	269 3/4
„ Deli Maatschappij	255 3/4	268 1/4
„ Senembah Mij.	306 1/2	314 1/2
„ Deli Spoor	158	154 1/2
„ Ned. Ind. Spoorweg Mij.	166	167 1/2
„ Philips Gloeil. (nieuwe)	228 1/2	232
Cert. aand. Margarine Unie	200 1/2	202 1/2
Wisselkoersen		
Verkoop		
Londen	12.10 3/4	
New Nork Cable	2.49 1/4	
Berlijn	59.23 1/2	
Parijs	9.77	
Brussel (Belga)	34.76	
Zurich	48.05	
Weenen	35.02 1/2	

Mutatiestaat van 18 tot 25 Februari '31

Nieuwe Leden:

Familie Pension „De Haven” (Dames Kreek en Van Wijle) Heemstede, Raadhuisplein 6.
A. H. Colenbrander, Breukelen, Amsterdamsche Straatweg (rekent tot Afd. Utrecht.)
W. J. Jonker, Breukelen, Huize Groenevecht (rekent tot Afd. Utrecht.)
W. H. Engels, Doesburg, Gasthuisstraat (rekent tot Afd. Arnhem).
C. M. C. Leonards, Oosterbeek, Dreyenscheweg 10.
W. Wesenhagen, p.a. J. E. Hoetink, Schalkhaar, Diepenveen.
S. N. Warringa, Bergen op Zoom, Arn. Asselbergsstraat.
J. D. Gomperts, Planter, p.a. Plantage „Ma Retraite” Paramaribo.
L. M. Heidanus, Agent van Politie 1ste klasse, Paramaribo, Prins Hendrikstraat 16A.
H. G. Janssen, Beheerder v. d. vestiging „Ephraimzegen”, Paramaribo.
J. L. J. van Riel, Administrateur Onderng. „Saentis”, Medan.
J. G. Ruesink, Ass.-Resident v. d. Politie te Soerabaja, van Hoogendorpslaan 88.
M. Plas, Groningen, N. Ebbingstraat 119.
Th. M. Bautz, Jur. Stud., Den Haag, Malakkastr. 63.
A. R. P. Mees, Apeldoorn, Genistalaan 9.
Mevr. de Wed. Mr. C. Reeling Knap—Barends, Apeldoorn, Frederikslaan 13.
J. J. von Zeppelin, Directeur Nettenfabriek, Apeldoorn, Greutelscheweg 39.

Voorgesteld door:

den heer H. P. Deinum te Heemstede.
den heer J. J. Mac Kenzie te Utrecht.
den heer D. J. Meijer te Doesburg.
den heer C. J. G. G. van Doorn te Heelsum.
den heer Dr. H. H. Zeylstra Fzn. te Deventer.
den heer F. Keuchenius te Bergen op Zoom.
Afdelingsbestuur van de afdeling Suriname.
Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West” te Malang.
den heer B. A. Kwast te Groningen.
Secretaris Afd. Den Haag.
den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
den heer J. C. Baars te Apeldoorn.

Nieuwe Begunstigers:

E. B. van Julsingha, Breukelen, Rozenvilla (rekent tot Afd. Utrecht.)
Mejuffrouw W. B. ten Bosch, Apeldoorn, Hoofdstraat 35.

Voorgesteld door:

den heer J. J. Mac Kenzie te Utrecht.
den heer J. C. Baars te Apeldoorn.

Afschrijvingen:

H. J. Kuhlwillm, Amsterdam, Nw. Heerengracht 31.
B. J. ter Kuile, Enschedé, Gronausche Straatweg 124.
F. J. L. Hueting, Enschedé, Lage Bothof.

Mevr. Wed. P. W. H. de Kater, Princenhage, villa „Boschlust”.

R. I. P.

A. C. van der Hout, Den Haag, Sweelinckplein 74.

Adresveranderingen:

E. Potjer, Groningen, van: Radesingel 19, naar: Verlengde Heerenweg 119 B.
Mejuffrouw W. Sterenberg, van Sellingen—Vluchtwedde (Gr.) naar: Voorburg, Westeinde 13. f 5.—
Firma Becking & Cosijn, Arnhem, Tivolilaan, van: 6 naar: 38.
J. W. Verloop, van: Leersum, naar: Groene Kan bij Utrecht.
Zendingsgenootschap der Evangelische Broedergem. te Zeist, van: Zusterplein 18, naar: Broederpl. 27.

Mr. H. A. Nauta, thans: Lid van den Raad van Justitie te Padang.
Mr. M. J. A. Oostwoud Wydenes, thans: Voorzitter v. d. Landraad te Koepang.
Dr. Th. G. Th. Pigeaud, Taalambtenaar, van: Soerakarta, naar: Djokjakarta, Toegoe Wetan.
Mejuffrouw M. G. Meijer, Den Haag, Frankensstraat, van: 12, naar: 10.
Mr. Dr. W. M. G. Schumann, Oud-Voorzitter v. d. Volksraad, Den Haag, van: Sweelinckstr. 40, naar: Wagenaarweg 11.

PIANO of Radio?

Piano en Radio staan niet tegenover elkaar; zij vullen elkaar aan en al geeft de radio de muziek ook nog zoo goed weer, op gezellige avondjes heeft de piano toch nog altijd de voorkeur.

Een piano is niet alleen een middel om muziek ten gehore te brengen, maar bovenal een middel om persoonlijk muzikaal gevoel te uiten. Wie muzikaal is, zal altijd het verlangen blijven om zelf te spelen.

Ook zal luisteren naar goede muziek alleen, het gehoor niet ontwikkelen. Kinderen, die piano leeren spelen, zullen later veel beter goede muziek kunnen waardeeren, dan zij die geen muziekkennis hebben.

Een goede piano is de sleutel tot de gezelligheid in huis en een goed pianospeler is overal welkom. Geeft daarom Uw kinderen de gelegenheid, die U misschien vroeger gemist hebt. Wij kunnen U een goede piano leveren vanaf

f 550.—

GOOSEN & SWAGERMAN

LAAN VAN MEERDERVOORT 100
DEN HAAG — TEL. 337867

PIANO'S ORGELS RADIO

5289

Hoofdkantoor

BINCKHORSTLAAN 5

Telefoon 772184

(3 lijnen) 5563

N.V. Drogisterij „DE SALAMANDER”

„De Haagsche Drogist”

Winkels door geheel Den Haag,

Rijswijk en Voorburg. 5610

Telefonische bestellingen onder no. 110454.